



GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 1506-134

Chișinău

«29» 02 2016

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul articolelor 73 și 74 alineatul (3) din Constituția Republicii Moldova rog să examinați, **în mod prioritar**, proiectul de lege cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 182 din 25 februarie 2016.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de hotărâre – Ministerul Justiției.

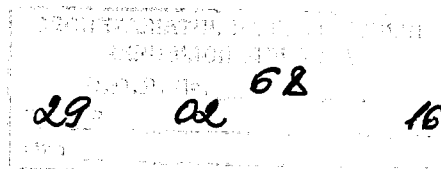
Anexă:

1. Hotărârea Guvernului nr. 182 din 25 februarie 2015 – 2 ex. (limba română și rusă);
2. Proiectul de lege nominalizat (limba română și rusă);
3. Nota informativă (limba română și rusă);
4. Raportul de expertiză anticorupție – 1 ex.

Prim-ministru

Pavel FILIP

Ex. I. Țurcanu
tel.250-280





GVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr. 182

din 25 februarie 2016

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege cu privire
la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești**

Gvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești.

Prim-ministru



Contrasemnează

Ministrul justiției

Ministrul finanțelor

PAVEL FILIP

Vladimir Cebotari

Octavian Armașu

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești**

În vederea asigurării calității actului de justiție, a eficienței sistemului judecătoresc, a distribuției echitabile a sarcinilor între instanțele judecătorești, a utilizării eficiente a fondurilor publice, precum și a creării premiselor pentru specializarea judecătorilor,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

**Capitolul I
REORGANIZAREA SISTEMULUI INSTANȚELOR
JUDECĂTOREȘTI**

Articolul 1. – (1) Sistemul instanțelor judecătorești se reorganizează după cum urmează:

- a) Judecătoriile sect. Centru, sect. Buiucani, sect. Rîșcani, sect. Botanica și sect. Ciocana fuzionează prin contopire, formînd Judecătoria Chișinău;
- b) Judecătoriile Fălești și Sîngerei fuzionează cu Judecătoria Bălți prin contopire, creînd Judecătoria Bălți;
- c) Judecătoria Bender fuzionează cu Judecătoria Anenii Noi prin contopire, creînd Judecătoria Anenii Noi;
- d) Judecătoriile Basarabeasca și Leova fuzionează cu Judecătoria Cimișlia prin contopire, creînd Judecătoria Cimișlia;
- e) Judecătoriile Briceni, Dondușeni și Ocnîța fuzionează cu Judecătoria Edineț prin contopire, creînd Judecătoria Edineț;
- f) Judecătoriile Cantemir și Taraclia fuzionează cu Judecătoria Cahul prin contopire, formînd Judecătoria Cahul;
- g) Judecătoria Călărași fuzionează cu Judecătoria Strășeni prin contopire, creînd Judecătoria Strășeni;
- h) Judecătoria Ștefan Vodă fuzionează cu Judecătoria Căușeni prin contopire, creînd Judecătoria Căușeni;
- i) Judecătoriile Ceadîr-Lunga și Vulcănești fuzionează cu Judecătoria Comrat prin contopire, creînd Judecătoria Comrat;
- j) Judecătoria Dubăsari fuzionează cu Judecătoria Criuleni prin contopire, creînd Judecătoria Criuleni;
- k) Judecătoriile Rîșcani și Glodeni fuzionează cu Judecătoria Drochia prin contopire, creînd Judecătoria Drochia;

l) Judecătoria Florești fuzionează cu Judecătoria Soroca prin contopire, creînd Judecătoria Soroca;

m) Judecătoria Ialoveni fuzionează cu Judecătoria Hîncești prin contopire, creînd Judecătoria Hîncești;

n) Judecătoria Nisporeni fuzionează cu Judecătoria Ungheni prin contopire, creînd Judecătoria Ungheni;

o) Judecătoriile Șoldănești, Rezina și Telenești fuzionează cu Judecătoria Orhei prin contopire, creînd Judecătoria Orhei.

(2) Drepturile și obligațiile judecătoriilor contopite trec la judecătoria ce se creează, conform prevederilor Codului civil al Republicii Moldova.

(3) Judecătoria Comercială de Circumscripție și Judecătoria Militară își încetează activitatea la 1 aprilie 2017.

Articolul 2. – (1) Judecătoriile create conform prevederilor art.1 alin. (1) din prezenta lege își vor începe activitatea la 1 ianuarie 2017.

(2) Unificarea sediilor judecătoriilor se va efectua treptat, pînă la 31 decembrie 2027, pe măsura creării condițiilor pentru aceasta, conform planului aprobat de Parlament la propunerea Guvernului.

(3) Pînă la crearea condițiilor pentru funcționare într-un sediu unic, judecătoriile create conform prevederilor art. 1 alin. (1) din prezenta lege vor avea mai multe sedii, sediul central al judecătoriei fiind sediul judecătoriei create, conform anexei la prezenta lege. Președintele, vicepreședintele și șeful secretariatului judecătoriei se află în sediul central al acesteia.

(4) Fiecare sediu al judecătoriei, cu excepția sediului central, este administrat de către un administrator al clădirii, desemnat de către președintele judecătoriei.

Articolul 3. – (1) Judecătorii din judecătoriile contopite se consideră judecători ai judecătoriilor create conform art.1 alin. (1) din prezenta lege.

(2) După încetarea activității Judecătoriei Comerciale de Circumscripție și a Judecătoriei Militare, judecătorilor acestora le va fi propus transferul, cu acordul lor, în funcțiile vacante din alte judecătorii create conform art. 1 alin. (1) din prezenta lege. Ca excepție de la art. 20 din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, transferul judecătorilor din judecătoriile care își încetează activitatea în temeiul art. 1 alin. (3) din prezenta lege nu este precedat de evaluarea performanțelor acestora.

(3) Pînă la crearea, conform art. 2 din prezenta lege, a condițiilor necesare pentru amplasarea în sediile centrale ale judecătoriilor, aceștia vor continua să activeze în sediile judecătoriilor care au fuzionat.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii, pînă la 1 ianuarie 2017:

a) va stabili și va aproba numărul de judecători pentru judecătorii, precum și modul de repartizare a acestora în toate sediile judecătoriilor, potrivit sarcinii de muncă per sistem, și va asigura transferul judecătorilor;

b) va aproba regulile de bază ale specializării judecătorilor.

(5) Pînă la 1 iulie 2017, președinții judecătoriilor create conform art. 1 alin. (1) din prezenta lege vor stabili modul de specializare a judecătorilor .

Articolul 4. – (1) Mandatul tuturor președinților și vicepreședinților judecătoriilor create conform art. 1 alin. (1) din prezenta lege încetează de drept la 1 ianuarie 2017.

(2) Dacă mandatul pentru care anterior a fost numit președintele sau vicepreședintele instanței urmează să expire după 1 ianuarie 2017, acesta nu se va lua în considerare în cazul unei noi numiri, la calcularea numărului de mandate deținute consecutiv de către președinte sau vicepreședinte.

(3) Unitățile de grefieri și asistenți judiciari din judecătoriile care vor fi contopite vor fi transferate pînă la 1 ianuarie 2017 în judecătoriile ce se creează. Grefierii și asistenții judiciari din judecătoriile care vor fi contopite vor continua să activeze în sediile acestora pînă la crearea, conform art. 2 din prezenta lege, a condițiilor necesare pentru amplasarea lor în sediile principale ale judecătoriilor.

(4) Unitățile de grefieri și asistenți judiciari din judecătoriile care își încetează activitatea vor fi angajați în regim prioritar în judecătoriile care se creează.

(5) După modificarea statelor de personal, personalul din cadrul secretariatelor judecătoriilor contopite și al celor care își încetează activitatea, cu excepția celui prevăzut la alin. (3) și (4) din prezentul articol, va fi angajat în mod prioritar în cadrul secretariatelor judecătoriilor create conform art. 1 alin. (1) din prezenta lege, în limitele unităților de personal vacante, cu respectarea Legii nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public și legislației muncii.

(6) Modificarea numărului unităților de personal din secretariatele judecătoriilor se va efectua la necesitate, pe măsura reorganizării instanțelor judecătorești și creării condițiilor necesare pentru funcționarea acestora.

(7) Consiliul Superior al Magistraturii, pînă la 1 ianuarie 2017:

a) va organiza concursurile pentru suplinirea funcțiilor de președinți și vicepreședinți ai judecătoriilor, conform prevederilor Legii nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească;

b) va stabili și va aproba numărul de unități de personal pentru secretariatele judecătoriilor, precum și modul de repartizare a acestora în toate sediile judecătoriilor.

Articolul 5. – (1) Cererile pe cauzele civile, penale și contravenționale depuse în judecătoriile care vor fi contopite vor fi examinate în condițiile legii, de judecătorii cărora le-au fost repartizate.

(2) Cererile pe cauzele civile, penale și contravenționale, depuse în Judecătoria Comercială de Circumscripție și Judecătoria Militară pînă la 1 ianuarie 2017, pentru care nu a fost fixată prima ședință pentru examinare vor

fi transmise pentru examinare conform competenței teritoriale, în termen de 10 zile lucrătoare de la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(3) Începînd cu data intrării în vigoare a prezentei legi, cauzele civile și cauzele penale care țineau de competența Judecătoriei Comerciale de Circumscripție și Judecătoriei Militare se vor depune în condițiile legii la instanțele judecătorești, conform competenței teritoriale.

(4) Cererile pe cauzele civile, penale și contravenționale, depuse la Judecătoria Comercială de Circumscripție și Judecătoria Militară pînă la 1 ianuarie 2017, pentru care a fost fixată prima ședință de examinare vor fi soluționate de judecătorii cărora le-au fost repartizate pînă la 1 aprilie 2017. Cauzele neexamineate pînă la 1 aprilie 2017 vor fi transmise pentru examinare judecătoriei, conform competenței teritoriale în termen de 10 zile lucrătoare.

(5) Apelurile împotriva hotărîrilor judecătorești contopite și celor ale Judecătoriei Comerciale de Circumscripție și Judecătoriei Militare declarate pînă la 1 ianuarie 2017 vor fi examinate de către curtea de apel în circumscripția căreia se afla judecătoria respectivă pînă la reorganizare.

(6) Dosarele și alte documente aflate în arhiva judecătorilor contopite se transmit spre păstrare judecătorilor ce se creează. Dosarele și alte documente aflate în arhiva Judecătoriei Comerciale de Circumscripție și Judecătoriei Militare se transmit spre păstrare judecătoriei Chișinău.

Articolul 6. – (1) Președinții judecătorilor care se contopesc sau își încetează activitatea vor efectua, pînă la 1 ianuarie 2017, inventarierea și evaluarea elementelor de active și pasive și vor întocmi actele privind situațiile financiare de fuziune ale judecătorilor respective.

(2) Transmiterea activelor și pasivelor, a mijloacelor fixe și a altor bunuri materiale ale judecătorilor care vor fi contopite, ale Judecătoriei Comerciale de Circumscripție și ale Judecătoriei Militare către judecătorii care se creează se va efectua în baza actelor de predare-primire, întocmite în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la modul de transmitere a bunurilor proprietate publică, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 901 din 31 decembrie 2015.

(3) Începînd cu 1 ianuarie 2017 și pînă la 31 decembrie 2027, investițiile capitale se vor efectua conform Planului aprobat de Guvern.

Capitolul II **MODIFICĂRI ȘI COMPLETĂRI ALE ACTELOR** **LEGISLATIVE**

Articolul 7. – Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 62), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 15 se completează cu alineatul (4¹) cu următorul cuprins:
 „(4¹) Instanța judecătorească poate avea unul sau mai multe sedii.”;

2. Articolul 16 alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Președinții instanțelor judecătorești sînt asistați de vicepreședinți. Președinții judecătoriilor sînt asistați de un singur vicepreședinte. În Judecătoria Chișinău numărul de vicepreședinți depinde de numărul de sedii ale judecătoriei. În curțile de apel și în Curtea Supremă de Justiție, numărul de vicepreședinți se stabilește potrivit numărului de colegii.”

3. Articolul 21 se completează cu alineatele (1¹) și (1²) cu următorul cuprins:

„(1¹) Reorganizarea sau încetarea activității instanțelor judecătorești poate fi făcută doar prin lege organică. O instanță judecătorească nu poate fi reorganizată sau activitatea acesteia nu poate înceta dacă competențele sale jurisdicționale nu au fost transferate în competența altei instanțe judecătorești.

(1²) Stabilirea circumscripțiilor de funcționare a judecătoriilor și circumscripțiilor curților de apel se efectuează în baza aprecierii cumulative a următoarelor criterii:

- a) numărul de dosare parvenite spre examinare în judecătorie pe parcursul ultimilor 5 ani și complexitatea acestora;
- b) numărul de locuitori în regiune;
- c) distanța pînă la cea mai apropiată instanță de judecată, inclusiv timpul necesar pentru parcurgerea acesteia;
- d) organizarea administrativ-teritorială;
- e) starea clădirilor instanțelor de judecată.

4. La articolul 25:

alineatele (2)-(6) se abrogă;
 alineatul (1) devine alineat unic.

5. Anexa nr. 2 va avea următorul cuprins:

„Anexa nr. 2

Judecătoriile și localitățile din circumscripțiile acestora

Nr. d/o	Judecătoria	Localitățile
1.	Chișinău	Băcioi
		Brăila
		Dobrogea
		Frumușica
		Revaca
		Sîngera
		Străisteni
		Condrița

		Dumbrava
		Durlești
		Ghidighici
		Trușeni
		Vatra
		Condrița
		Codru
		Bîc
		Bubuieci
		Budești
		Buneți
		Ceroborta
		Cheltuitori
		Colonița
		Cruzești
		Humulești
		Tohatin
		Vadul lui Vodă
		Vădulenii
		Ciorescu
		Cricova
		Făurești
		Goian
		Goianul Nou
		Grătiești
		Hulboaca
		Stăuceni
2.	Anenii Noi	Anenii Noi
		Albinița
		Balmaz
		Batîc
		Beriozchi
		Botnărești
		Botnăreștii Noi
		Bulboaca
		Calfa
		Calfa Nouă
		Chetrosu
		Chirca
		Ciobanovca
		Cobusca Nouă
		Cobusca Veche
		Crețoaia
		Delacău
		Floreni
		Florești
		Geamăna
		Gura Bîcului
		Hîrbovăț
		Hîrbovățul Nou

		Larga
		Maximovca
		Mereni
		Merenii Noi
		Mirnoe
		Nicolaevca
		Ochiul Roș
		Picus
		Puhăceni
		Roșcani
		Ruseni
		Salcia
		Socoleni
		Speia
		Șerpeni
		Telița
		Telița Nouă
		Todirești
		Troița Nouă
		Țințăreni
		Varnița
		Zolotievca
		Bender
		Proteagailovca
3.	Bălți	Bălți
		Elizaveta
		Sadovoe
		Fălești
		Albinețul Nou
		Albinețul Vechi
		Beleuți
		Bocani
		Bocșa
		Burghelea
		Catranîc
		Catranîc, loc. st.cf.
		Călinești
		Călugăr
		Chetriș
		Chetrișul Nou
		Ciolacu Nou
		Ciolacu Vechi
		Ciuluc
		Comarovca
		Cuzmenii Vechi
		Doltu
		Drujineni
		Egorovca
		Făgădău
		Făleștii Noi

	Frumușica
	Glinjeni
	Hiliuți
	Hitrești
	Hîncești
	Hîrtop
	Horești
	Hrubna Nouă
	Ilenuța
	Ișcălău
	Ivanovca
	Izvoare
	Logofteni
	Lucăceni
	Măgura
	Măgura Nouă
	Măgureanca
	Mărăndeni
	Moldoveanca
	Musteața
	Natalievca
	Năvîrneț
	Nicolaevca
	Obreja Nouă
	Obreja Veche
	Pervomaisc
	Pietrosu
	Pietrosul Nou
	Pînzăreni
	Pînzărenii Noi
	Pîrlița
	Pocrovca
	Pompa
	Popovca
	Pruteni
	Răuțel
	Răuțelul Nou
	Rediul de Jos
	Rediul de Sus
	Risipeni
	Sărata Nouă
	Sărata Veche
	Scumpia
	Socii Noi
	Socii Vechi
	Suvorovca
	Șoltoaia
	Taxobeni
	Țapoc
	Unteni

	Valea Rusului
	Vrănești
	Sîngerei
	Alexăndreni
	Alexeuca
	Antonovca
	Bălăsești
	Biliceni Noi
	Biliceni Vechi
	Biruința
	Bobletici
	Bocancea-Schit
	Brejeni
	Bursuceni
	Chirileni
	Chișcăreni
	Ciuciuieni
	Clișcăuți
	Coadă Iazului
	Copăceni
	Coșcodeni
	Cotiușeni Mici
	Cozești
	Cubolta
	Dobrogea Nouă
	Dobrogea Veche
	Drăgănești
	Dumbrăvița
	Evghenievca
	Flămînzani
	Gavrilovca
	Grigorăuca
	Grigorești
	Gura-Oituz
	Heciul Nou
	Heciul Vechi
	Iezărenii Noi
	Iezărenii Vechi
	Izvoare
	Lipovanca
	Mărășești
	Mărinești
	Mihailovca
	Mîndreștii Noi
	Nicolaevca
	Octeabriscoe
	Pălăria
	Pepeni
	Pepeni Noi
	Petropavlovca

		Petrovca
		Prepeșița
		Rădoaia
		Răzălăi
		Romanovca
		Sacarovca
		Sîngerei Noi
		Slobozia-Chișcăreni
		Slobozia-Măgura
		Sloveanca
		Șestaci
		Tăura Nouă
		Tăura Veche
		Trifănești
		Țambula
		Țiplești
		Țiplețești
		Valea lui Vlad
		Valea Norocului
		Vladimireuca
		Vrănești
4.	Cahul	Cahul
		Alexanderfeld
		Alexandru Ioan Cuza
		Andrușul de Jos
		Andrușul de Sus
		Badicul Moldovenesc
		Baurci-Moldoveni
		Borceag
		Brînza
		Bucuria
		Burlacu
		Burlăceni
		Chioselia Mare
		Chircani
		Cișlița-Prut
		Colibași
		Cotihana
		Crihana Veche
		Cucoara
		Doina
		Frumușica
		Găvănoasa
		Giurgiulești
		Greceni
		Huluboaia
		Hutulu
		Iasnaia Poleana
		Iujnoe
		Larga Nouă

	Larga Veche
	Lebedenco
	Lopățica
	Lucești
	Manta
	Moscovei
	Nicolaevca
	Paicu
	Pașcani
	Pelinei
	Roșu
	Rumeanțev
	Sătuc
	Slobozia Mare
	Spicoasa
	Taraclia de Salcie
	Tartaul de Salcie
	Tătărești
	Tretești
	Trifeștii Noi
	Tudorești
	Ursoaia
	Vadul lui Isac
	Văleni
	Vladimirovca
	Zirnești
	Cantemir
	Acui
	Alexandrovca
	Antonești
	Baimaclia
	Bobocica
	Cania
	Capaclia
	Chioselia
	Ciobalaccia
	Cîietu
	Cîrpești
	Cîșla
	Cociulia
	Constantinești
	Coșangalia
	Crăciun
	Dimitrovca
	Enichioi
	Flocoasa
	Florica
	Ghioltosu
	Gotești
	Haragiș

	Hănăseni
	Hîrtop
	Iepureni
	Lărguța
	Leca
	Lingura
	Pleşeni
	Plopi
	Popovca
	Porumbești
	Sadîc
	Stoianovca
	Suhat
	Șamalia
	Șofranovca
	Taraclia
	Taraclia
	Tartaul
	Tătărașeni
	Toceni
	Țărăncuța
	Țiganca
	Țiganca Nouă
	Țolice
	Victorovca
	Vișniovca
	Taraclia
	Albota de Jos
	Albota de Sus
	Aluatu
	Balabanu
	Budăi
	Cairaclia
	Cealic
	Chirilovca
	Ciumai
	Corten
	Cortenul Nou
	Dermengi
	Hagichioi
	Hîrtop
	Mirnoe
	Musaitu
	Novosiolovca
	Orehovca
	Roșița
	Salcia
	Samurza
	Sofievca
	Tvardița

		Valea Perjei
		Vinogradovca
5.	Căușeni	Căușeni
		Baccealia
		Baimaclia
		Baurci
		Căinari
		Căinari, loc.st.cf.
		Chircăiești
		Chircăieștii Noi
		Chițcani
		Ciuflești
		Cîrnățeni
		Cîrnățenii Noi
		Constantinovca
		Copanca
		Coșcalia
		Cremenciug
		Fîrlădeni
		Fîrlădenii Noi
		Florica
		Gîsca
		Grădinița
		Grigorievca
		Hagimus
		Leuntea
		Marianca de Sus
		Merenești
		Opaci
		Pervomaisc
		Plop
		Plop-Știubei
		Săiți
		Sălcuța
		Sălcuța Nouă
		Surchiceni
		Ștefănești
		Taraclia
		Tănătari
		Tănătarii Noi
		Tocuz
		Tricolici
		Ucrainca
		Ursoaia
		Ursoaia Nouă
		Valea Verde
		Zahorna
		Zaim
		Zaim, loc. st.cf.
		Zviozdocica -

		Ștefan Vodă
		Alava
		Antonești
		Brezoaia
		Carahasani
		Căplani
		Cioburciu
		Copceac
		Crocmaș
		Ermoclia
		Festelița
		Lazo
		Marianca de Jos
		Olănești
		Palanca
		Popeasca
		Purcari
		Răscăieți
		Răscăieții Noi
		Semionovca
		Slobozia
		Ștefănești
		Talmaza
		Tudora
		Viișoara
		Volintiri
		Tiraspol
		Slobozia
		Andriașevca Nouă
		Andriașevca Veche
		Blijinii Hutor
		Caragaș
		Cioburciu
		Constantinovca
		Corotna
		Crasnoe
		Frunză
		Hlinaia
		Nezavertailovca
		Nicolșcoe
		Novocotovsc
		Novosavițcaia, loc. st.cf.
		Parcani
		Pervomaisc
		Prioziornoe
		Sucleia
		Tirnauca
		Uiutnoe
		Vladimirovca
6.	Cimișlia	Cimișlia

	Albina
	Artimonovca
	Batir
	Bogdanovca Nouă
	Bogdanovca Veche
	Cenac
	Ciucur-Mingir
	Codreni
	Coştangalia
	Dimitrovca
	Ecaterinovca
	Fetiţa
	Gradişte
	Gura Galbenei
	Hirtop
	Ialpug
	Ialpujeni
	Iurievca
	Ivanovca Nouă
	Javgur
	Lipoveni
	Marienfeld
	Maximeni
	Mereni
	Mihailovca
	Munteni
	Porumbrei
	Prisaca
	Sagaidac
	Sagaidacul Nou
	Satul Nou
	Schinoşica
	Selemet
	Suric
	Topala
	Troiţcoe
	Valea Perjei
	Zloţi, loc.st.cf.
	Basarabeasca
	Abaclia
	Başcalia
	Bogdanovca
	Carabetovca
	Carabiber
	Iordanovca
	Iserlia
	Ivanovca
	Sadaclia
	Leova
	Băiuş

		Beștemac
		Borogani
		Cazangic
		Ceadîr
		Cîmpul Drept
		Cîzlar
		Cneazevca
		Cociulia Nouă
		Colibabovca
		Covurlui
		Cupcui
		Cuporani
		Filipeni
		Frumușica
		Hănăsenii Noi
		Hîrtop
		Iargara
		Meșeni
		Nicolaevca
		Orac
		Pitești
		Romanovca
		Sărata Nouă
		Sărata-Răzeși
		Sărăteni
		Sărățica Nouă
		Sărățica Veche
		Seliște
		Sîrma
		Tigheci
		Tochile-Răducani
		Tomai
		Tomaiul Nou
		Troian
		Troița
		Victoria
		Vozneseni
7.	Comrat	Comrat
		Alexeevca
		Avdarma
		Beșalma
		Bugeac
		Chioselia Rusă
		Chirsova
		Cioc-Maidan
		Congaz
		Congazcicul de Jos
		Congazcicul de Sus
		Cotovscoe
		Dezghingea

		Dudulești
		Ferapontievca
		Svetlii
		Ceadîr-Lunga
		Baurci
		Beșghioz
		Cazaclia
		Chiriet-Lunga
		Copceac
		Gaidar
		Joltai
		Tomai
		Vulcănești
		Carbalia
		Cișmichioi
		Etulia
		Etulia, loc.st.cf.
		Etulia Nouă
		Vulcănești, loc.st.cf.
8.	Criuleni	Criuleni
		Bălăbănești
		Bălășești
		Bălțata
		Bălțata de Sus
		Boșcana
		Chetroasa
		Cimișeni
		Ciopleni
		Corjova
		Coșernița
		Cruglic
		Dolinnoe
		Drăsliceni
		Dubăsarii Vechi
		Hîrtopul Mare
		Hîrtopul Mic
		Hrușova
		Ișnovăț
		Izbiște
		Jevreni
		Logănești
		Mașcăuți
		Măgdăcești
		Mălăiești
		Mălăieștii Noi
		Mărdăreuca
		Miclești
		Ohrincea
		Onițcani
		Pașcani

	Porumbeni
	Ratus
	Răculești
	Râșcova
	Sagaidac
	Sagaidacul de Sus
	Slobozia-Dușca
	Stețcani
	Valea Coloniței
	Valea Satului
	Zăicana
	Zolonceni
	Dubăsari
	Afanasievca
	Alexandrovca Nouă
	Bosca
	Calinovca
	Cocieri
	Coicova
	Comisarovca Nouă
	Corjova
	Coșnița
	Coșnița Nouă
	Crasnii vinogradari
	Doibani I
	Doibani II
	Dorotcaia
	Dubău
	Dzerjinscoe
	Goian
	Goianul Nou
	Harmațca
	Holercani
	Iagorlic
	Lunga
	Lunga Nouă
	Mahala
	Marcăuți
	Molovata
	Molovata Nouă
	Oxentea
	Pîrîta
	Pohrebea
	Pohrebea Nouă
	Roghi
	Țibuleuca
	Ustia
	Vasilievca
	Grigoriopol
	Bîcioc

		Bruslachi
		Butor
		Carmanova
		Cernița
		Colosova
		Cotovca
		Crasnaia Besarabia
		Crasnaia Gorca
		Crasnoe
		Crasnogorca
		Delacău
		Fedoseevca
		Hîrtop
		Hlinaia
		India
		Maiac
		Marian
		Mălăiești
		Mocearovca
		Mocreachi
		Novovladimirovca
		Pobeda
		Speia
		Șipca
		Taşlic
		Teiu
		Tocmagiu
		Vesioloe
		Vinogradnoe
9.	Drochia	Drochia
		Antoneuca
		Baroncea
		Baroncea Nouă
		Ceapaevca
		Chetrosu
		Cotova
		Dominteni
		Drochia
		Fintînița
		Ghizdita, loc. st.cf.
		Gribova
		Hăsnășenii Mari
		Hăsnășenii Noi
		Holoșnița Nouă
		Iliciovca
		Lazo
		Maramonovca
		Măcăreuca
		Miciurin
		Mîndic

	Moara de Piatră
	Nicoreni
	Ochiul Alb
	Palanca
	Pelinia
	Pelinia, loc.st.cf.
	Pervomaiscoe
	Petreni
	Popeștii de Jos
	Popeștii de Sus
	Popeștii Noi
	Sergheuca
	Sofia
	Șalvirii Noi
	Șalvirii Vechi
	Șuri
	Șurii Noi
	Țarigrad
	Zgurița
	Glodeni
	Balatina
	Bisericani
	Brînzeni
	Butești
	Cajba
	Camenca
	Camencuța
	Ciuciulea
	Clococeni Vechi
	Cobani
	Cot
	Cuhnești
	Danu
	Dușmani
	Fundurii Noi
	Fundurii Vechi
	Hîjdieni
	Iabloana
	Limbenii Noi
	Limbenii Vechi
	Lipovăț
	Moara Domnească
	Molești
	Movileni
	Nicolaevca
	Petrunea
	Serghieni
	Soroca
	Stîrcea
	Sturzovca

		Tomeștii Noi
		Tomeștii Vechi
		Ustia
		Viișoara
		Rîșcani
		Alexăndrești
		Aluniș
		Armanca
		Avrămeni
		Balanul Nou
		Boroseni Noi
		Braniște
		Bulhac
		Cepăria
		Ciobanovca
		Ciubara
		Corlăteni
		Costești
		Cucuietii Noi
		Cucuietii Vechi
		Dămășcani
		Druța
		Dumeni
		Duruitoarea
		Duruitoarea Nouă
		Gălășeni
		Grinăuți
		Hiliuți
		Horodiște
		Ivănești
		Lupăria
		Malinovscoe
		Mălăiești
		Mihăileni
		Mihăilenii Noi
		Moșeni
		Nihoreni
		Păscăuți
		Petrușeni
		Pîrjota
		Pociumbăuți
		Pociumbeni
		Proscureni
		Răcăria
		Rămăzan
		Recea
		Reteni
		Reteni-Vasileuți
		Singureni
		Slobozia-Recea

		Sturzeni
		Sverdiac
		Şaptebani
		Ştiubeieni
		Şumna
		Uşurei
		Vasileuţi
		Văratîc
		Zăicani
10.	Edineţ	Edineţ
		Alexeevca
		Bădragii Noi
		Bădragii Vechi
		Bleşteni
		Brătuşeni
		Brătuşeni Noi
		Brînzeni
		Burlăneşti
		Buzdugeni
		Cepeleuţi
		Chetroşica Nouă
		Chetroşica Veche
		Chiurt
		Clişcăuţi
		Constantinovca
		Corpaci
		Cuconestii Noi
		Cuconestii Vechi
		Cupcini
		Feteşti
		Fîntîna Albă
		Gaşpar
		Goleni
		Gordineşti
		Gordineştii Noi
		Hancăuţi
		Hincăuţi
		Hlinaia
		Hlinaia Mică
		Iachimeni
		Lopatnic
		Oneşti
		Parcova
		Poiana
		Rîngaci
		Rotunda
		Ruseni
		Slobodca
		Stolniceni
		Şofrîncani

	Terebna
	Tîrnova
	Trinca
	Vancicăuți
	Viișoara
	Volodeni
	Zăbriceni
	Briceni
	Balasinești
	Bălcăuți
	Beleaviniți
	Berlinți
	Bezeda
	Bocicăuți
	Bogdănești
	Bulboaca
	Caracuseștii Noi
	Caracuseștii Vechi
	Chirilovca
	Colicăuți
	Corjeuți
	Coteala
	Cotiujeni
	Criva
	Drepcăuți
	Grimăncăuți
	Grimești
	Groznița
	Halahora de Jos
	Halahora de Sus
	Hlina
	Larga
	Lipcani
	Mărcăuți
	Mărcăuții Noi
	Medveja
	Mihăileni
	Pavlovca
	Pererita
	Slobozia-Medveja
	Slobozia-Șirăuți
	Șirăuți
	Tabani
	Tețcani
	Trebisăuți
	Trestieni
	Dondușeni
	Arionești
	Baraboi
	Boroseni

	Braicău
	Briceni
	Briceva
	Caraiman
	Cernoleuca
	Climăuți
	Codrenii Noi
	Corbu
	Crișcăuți
	Dondușeni
	Elenovca
	Elizavetovca
	Frasin
	Horodiște
	Moșana
	Octeabriscoe
	Pivniceni
	Plop
	Pocrovca
	Rediul Mare
	Scăieni
	Sudarca
	Teleșeuca
	Teleșeuca Nouă
	Tîrnova
	Țaul
	Ocnîța
	Berezovca
	Bîrlădeni
	Bîrnova
	Calarașovca
	Clocușna
	Codreni
	Corestăuți
	Dîngeni
	Frunză
	Gîrbova
	Grinăuți
	Grinăuți
	Grinăuți-Moldova
	Grinăuți-Raia
	Hădărăuți
	Lencăuți
	Lipnic
	Maiovca
	Mereșeuca
	Mihălășeni
	Naslavcea
	Ocnîța
	Otaci

		Paladea
		Paustova
		Rediul Mare
		Rujnița
		Sauca
		Stălinești
		Unguri
		Vălcineț
		Verejeni
11.	Hîncești	Hîncești
		Anini
		Bălceana
		Bobeica
		Boghiceni
		Bozieni
		Brătianovca
		Bujor
		Buteni
		Caracui
		Călmățui
		Cărpineanca
		Cărpineni
		Cățeleni
		Chetroșeni
		Cioara
		Ciuciuleni
		Comești
		Coroliovca
		Costești
		Cotul Morii
		Crasnoarmeiscoe
		Dahnovici
		Dancu
		Drăgușeni
		Drăgușenii Noi
		Dubovca
		Feteasca
		Fîrlădeni
		Frasin
		Fundul Galbenei
		Horjești
		Horodca
		Ivanovca
		Lăpușna
		Leușeni
		Logănești
		Marchet
		Mereșeni
		Mingir
		Mirești

	Negrea
	Nemțeni
	Obileni
	Onești
	Pașcani
	Pereni
	Pervomaiscoe
	Pogănești
	Rusca
	Sărata-Galbenă
	Sărata-Mereșeni
	Sărăteni
	Secăreni
	Secărenii Noi
	Semionovca
	Sofia
	Stolniceni
	Strîmbeni
	Șipoteni
	Tălăiești
	Valea Florii
	Voinescu
	Ialoveni
	Alexandrovca
	Bardar
	Bălțați
	Budăi
	Cărbuna
	Cigîrleni
	Costești
	Dănceni
	Gangura
	Găureni
	Hansca
	Homuteanovca
	Horești
	Horodca
	Malcoci
	Mileștii Mici
	Mileștii Noi
	Molești
	Nimoreni
	Piatra Albă
	Pojăreni
	Puhoi
	Răzeni
	Ruseștii Noi
	Ruseștii Vechi
	Sociteni
	Suruceni

		Tipala
		Ulmu
		Văratice
		Văsieni
		Zîmbreni
12.	Orhei	Orhei
		Andreevca
		Berezlogi
		Biești
		Bolohan
		Brănești
		Brăviceni
		Breanova
		Budăi
		Bulăiești
		Butuceni
		Camencea
		Chiperceni
		Cihoreni
		Ciocîlteni
		Cișmea
		Clișova
		Clișova Nouă
		Crihana
		Cucuruzeni
		Cucuruzenii de Sus
		Curchi
		Dișcova
		Donici
		Fedoreuca
		Furceni
		Ghetlova
		Hîjdieni
		Hulboaca
		Inculeț
		Isacova
		Ivancea
		Izvoare
		Jeloboc
		Jora de Jos
		Jora de Mijloc
		Jora de Sus
		Lopatna
		Lucășeuca
		Mana
		Mălăiești
		Mitoc
		Mîrzaci
		Mîrzești
		Morovaia

	Morozeni
	Neculăieuca
	Noroceni
	Ocnița-Răzeși
	Ocnița-Țărani
	Pelivan
	Peresecina
	Piatra
	Pocșești
	Podgoreni
	Pohorniceni
	Pohrebeni
	Puținței
	Sămănanca
	Seliște
	Sirota
	Slobozia- Hodorogea
	Step-Soci
	Susleni
	Șercani
	Tabăra
	Teleșeu
	Tîrzieni
	Trebujeni
	Vatici
	Vîprova
	Vîșcăuți
	Voroteț
	Zahoreni
	Zorile
	Șoldănești
	Alcedar
	Chipeșca
	Climăuții de Jos
	Cobîlea
	Cobîlea, loc.st.cf.
	Cot
	Cotiujenii Mari
	Curătura
	Cușelăuca
	Cușmirca
	Dobrușa
	Fuzăuca
	Găuzeni
	Glinjeni
	Lelina
	Mihuleni
	Odaia
	Olișcani
	Parcani

	Pohoarna
	Poiana
	Răspopeni
	Recești
	Rogojeni
	Rogojeni, loc.st.cf.
	Salcia
	Sămășcani
	Socola
	Șestaci
	Șipca
	Vadul-Rașcov
	Zahorna
	Rezina
	Boșemița
	Buciușca
	Bușăuca
	Cinișeuți
	Ciorna
	Cogîlniceni
	Cuizăuca
	Echimăuți
	Gordinești
	Horodiște
	Ignăței
	Lalova
	Lipcenii
	Mateuți
	Meșeni
	Mincenii de Jos
	Mincenii de Sus
	Nistrenii
	Otac
	Păpăuți
	Peciște
	Pereni
	Piscărești
	Pripiceni-Curchi
	Pripiceni-Răzeși
	Roșcani
	Roșcanii de Jos
	Roșcanii de Sus
	Saharna
	Saharna Nouă
	Sîrcova
	Slobozia-Horodiște
	Solonceni
	Stohnaia
	Tarasova
	Trifești

	Țahnăuți
	Țareuca
	Țipova
	Telenești
	Bănești
	Băneștii Noi
	Bogzești
	Bondareuca
	Brînzanii Noi
	Brînzanii Vechi
	Budăi
	Căzănești
	Chersac
	Chiștelnița
	Chițcanii Noi
	Chițcanii Vechi
	Ciofu
	Ciulucani
	Cișla
	Codru
	Codrul Nou
	Coropcenii
	Crăsnășeni
	Cucioaia
	Cucioaia Nouă
	Dobrușa
	Flutura
	Ghermănești
	Ghiliceni
	Hirișeni
	Hîrtop
	Inești
	Leușeni
	Mihălașa
	Mihălașa Nouă
	Mîndra
	Mîndrești
	Negureni
	Nucărenii
	Ordășei
	Pistruieni
	Pistruienii Noi
	Ratuș
	Sărătenii Noi
	Sărătenii Vechi
	Scorțeni
	Suhuluceni
	Tîrșiței
	Țîntărenii
	Vadul-Leca

	Vadul-Leca Nou
	Văsieni
	Verejeni
	Zahareuca
	Zăicani
	Zăicani Noi
	Zgărdești
	Rîbnița
	Alexandrovca
	Andreevca
	Basarabca
	Beloci
	Bodeni
	Broșteni
	Buschi
	Butuceni
	Camenca
	Caterinovca
	Chirov
	Cobasna
	Cobasna, loc. st.cf.
	Constantinovca
	Crasnencoe
	Crasni Octeabri
	Cuzmin
	Dimitrova
	Frunzăuca
	Gherșunovca
	Ghidirim
	Haraba
	Hîrjău
	Hristoforovca
	Hrușca
	Iantarnoe
	Ivanovca
	Jura
	Lenin
	Lîsaia Gora
	Mihailovca
	Mihailovca Nouă
	Mocra
	Molochișul Mare
	Molochișul Mic
	Novaia Jizni
	Ocnița
	Ofatinți
	Pervomaisc
	Pîcalova
	Plopi
	Pobeda

		Podoima
		Podoimița
		Popencu
		Rașcov
		Rotari
		Sadchi
		Sărăței
		Severinovca
		Slobozia-Rașcov
		Socolovca
		Solnecinoe
		Sovietscoe
		Stanislavca
		Stroiști
		Suhaia Rîbnița
		Șevcenco
		Șmalena
		Ulmu
		Ulmul Mic
		Vadul Turcului
		Valea Adîncă
		Vasilevca
		Vărăncău
		Vladimirovca
		Voitovca
		Zaporojeț
		Zăzuleni
13.	Soroca	Soroca
		Alexandru cel Bun
		Balinți
		Balinții Noi
		Bădiceni
		Băxani
		Bulboci
		Bulbocii Noi
		Căinarii Vechi
		Cerlina
		Cosăuți
		Cremenciug
		Cureșnița
		Cureșnița Nouă
		Dărcăuți
		Dărcăuții Noi
		Decebal
		Dubna
		Dumbrăveni
		Egoreni
		Floriceni
		Grigorauca
		Holoșnița

	Hristici
	Iarova
	Inundeni
	Iorjnița
	Livezi
	Lugovoe
	Mălcăuți
	Nimereuca
	Niorcani
	Oclanda
	Ocolina
	Parcani
	Pîrlița
	Racovăț
	Redi-Cereșnovăț
	Regina Maria
	Rublenița
	Rublenița Nouă
	Rudi
	Ruslanovca
	Schineni
	Schinenii Noi
	Slobozia-Cremene
	Slobozia Nouă
	Slobozia-Vărăncău
	Sobari
	Soloneț
	Stoicani
	Șeptelici
	Șolcani
	Tătărauca Nouă
	Tătărauca Veche
	Tolocănești
	Trifăuți
	Țepilova
	Valea
	Vanțina
	Vanțina Mică
	Vasilcău
	Vădeni
	Vărăncău
	Visoca
	Voloave
	Volovița
	Zastînca
	Florești
	Alexandrovca
	Alexeevca
	Antonovca
	Băhrinești

	Bezeni
	Bobulești
	Bursuc
	Cașunca
	Căprești
	Cenușa
	Cernița
	Chirilovca
	Ciripcău
	Ciutulești
	Coșernița
	Cuhureștii de Jos
	Cuhureștii de Sus
	Cunicea
	Domulgeni
	Dumitrești
	Făgădău
	Frumușica
	Frumușica Nouă
	Frunzești
	Ghindești (oraș)
	Ghindești (sat)
	Gura Camencii
	Gura Căinarului
	Gvozdova
	Hîrtop
	Iliciovca
	Ion Vodă
	Ivanovca
	Izvoare
	Japca
	Lunga
	Maiscoe
	Mărculești (oraș)
	Mărculești (sat)
	Mărinești
	Mihailovca
	Napadova
	Nicolaevca
	Nicolaevca
	Coșernița
	Octeabriscoe
	Prajila
	Prodănești
	Prodăneștii Vechi
	Putinești
	Rădulenii Noi
	Rădulenii Vechi
	Roșietici
	Roșieticii Vechi

		Sănătăuca
		Scăieni
		Sevrova
		Sîrbești
		Stîrceni
		Ștefănești
		Temeleuți
		Tîrgul Vertiujeni
		Trifănești
		Țipordei
		Țîra
		Țîra, loc. st.cf.
		Unchitești
		Unchitești, loc.st.cf.
		Valea Rădoaiei
		Vărvăreuca
		Văscăuți
		Vertiujeni
		Zarojeni
		Zăluceni
14.	Strășeni	Strășeni
		Bucovăț
		Căprianca
		Chirianca
		Ciobanca
		Codreanca
		Cojușna
		Dolna
		Drăgușeni
		Făgureni
		Gălești
		Găleștii Noi
		Ghelăuza
		Gornoe
		Greblești
		Huzun
		Lozova
		Lupa-Recea
		Mărtinești
		Micăuți
		Micleușeni
		Negrești
		Onești
		Pănășești
		Rassvet
		Rădeni
		Recea
		Românești
		Roșcani
		Saca

	Scoreni
	Sireți
	Stejăreni
	Tătărești
	Țigănești
	Voinova
	Vorniceni
	Zamciogi
	Zubrești
	Călărași
	Bahmut
	Bahmut, loc.st.cf.
	Bahu
	Bravicea
	Buda
	Bularda
	Căbăiești
	Dereneu
	Duma
	Frumoasa
	Hirova
	Hîrbovăț
	Hîrjauca
	Hoginești
	Horodiște
	Leordoiaia
	Meleșeni
	Mîndra
	Nișcani
	Novaci
	Onișcani
	Oricova
	Palanca
	Parcani
	Păulești
	Peticeni
	Pitușca
	Pîrjolteni
	Podul Lung
	Răciula
	Rădeni
	Sadova
	Săseni
	Seliște Nouă
	Sîpoteni
	Sverida
	Temeleuți
	Tuzara
	Țibirica
	Ursari

		Vălcineț
		Vărzăreștii Noi
15.	Ungheni	Ungheni
		Agronomovca
		Alexeevca
		Blindești
		Boghenii Noi
		Boghenii Vechi
		Buciumeni
		Buciumeni, loc. st.cf.
		Bulhac
		Bumbăta
		Bușila
		Buzduganii de Jos
		Buzduganii de Sus
		Cetireni
		Chirileni
		Cioropcani
		Condrătești
		Cornești (oraș)
		Cornești (sat)
		Cornova
		Costuleni
		Coșeni
		Curtoiaia
		Drujba
		Elizavetovca
		Floreni
		Florești
		Florișoiaia Nouă
		Florișoiaia Veche
		Frăsinești
		Gherman
		Grăseni
		Grozasca
		Hîrcești
		Hristoforovca
		Izvoreni
		Leordoiaia
		Lidovca
		Măcărești
		Măgurele
		Mănoilești
		Medeleni
		Mircești
		Mînzătești
		Morenii Noi
		Morenii Vechi
		Năpădeni
		Negurenii Noi

	Negurenii Vechi
	Novaia Nicolaevca
	Petrești
	Petrești, loc. st.cf.
	Pîrlița
	Poiana
	Pojarna
	Rădenii Vechi
	Rezina
	Romanovca
	Săghieni
	Sculeni
	Semeni
	Sinești
	Stolniceni
	Șicovăț
	Teșcureni
	Todirești
	Țighira
	Unțești
	Valea Mare
	Veverița
	Vulpești
	Zagarancea
	Zăzulenii Noi
	Zăzulenii Vechi
	Nisporeni
	Băcșeni
	Bălănești
	Bălăurești
	Bărboieni
	Boldurești
	Bolțun
	Brătuleni
	Bursuc
	Călimănești
	Chilișoiaia
	Ciorești
	Ciutești
	Cîrnești
	Cristești
	Drojdieni
	Găureni
	Grozești
	Heleșteni
	Isăicani
	Iurceni
	Luminița
	Marinici
	Milești

	Mîrzoaia
	Odaia
	Odobești
	Păruceni
	Seliște
	Selișteni
	Soltănești
	Șendreni
	Șișcani
	Valea Nîrnovei
	Valea-Trestieni
	Vărzărești
	Vînători
	Vulcănești
	Zberoaia”.

6. Anexa nr. 3 va avea următorul cuprins:

„Anexa nr. 3

Curțile de apel și judecătoriile din circumscripția lor

Curtea de Apel	Judecătoriile din circumscripția curților de apel	Localitățile de reședință
Chișinău	Chișinău	Chișinău
	Orhei	Orhei
	Strășeni	Strășeni
	Criuleni	Criuleni
	Hîncești	Hîncești
	Anenii Noi	Anenii Noi
	Căușeni	Căușeni
Bălți	Bălți	Bălți
	Edineț	Edineț
	Drochia	Drochia
	Soroca	Soroca
	Ungheni	Ungheni
Cahul	Cahul	Cahul
Comrat	Comrat	Comrat
	Cimișlia	Cimișlia”.

Articolul 8. – Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 63), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 6, alineatul (6) se abrogă.
2. La articolul 28, alineatul (2) se abrogă.

Articolul 9. – Anexa la Legea nr.853-XIII din 29 mai 1996 cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești (Monitorul Oficial al

Republicii Moldova, 1996, nr.46-47, art.415, art.84), cu modificările și completările ulterioare, se abrogă.

Articolul 10. – Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 248-251, art. 699), cu modificările și completările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. Articolul 37 se abrogă.
2. La articolul 38 punctul 2), cuvintele „, , inclusiv de judecătoria militară” se exclud.
3. La articolul 42, alineatul (6) se abrogă.

Articolul 11. – Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225-XV din 30 mai 2003 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 130-134, art. 415), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. Articolul 35 se abrogă.
2. Articolul 38 va avea următorul cuprins:
„(1) Reclamantul poate intenta acțiunea la oricare din sediile instanței, în jurisdicția căreia se află domiciliul pîrîtului.
(2) Acțiunea împotriva unei persoane juridice se intentează la unul dintre sediile instanței în jurisdicția căreia se află sediul persoanei juridice respective.”
3. În tot textul articolului 39, cuvintele „în instanța” se substituie cu cuvintele „la oricare dintre sediile instanței”.
4. La articolul 44, alineatele (4) și (5) se abrogă.
5. Articolul 53:
se completează cu alineatul (1¹) cu următorul cuprins:
„(1¹) Propunerea de recuzare se examinează în ordinea în care se examinează cererea de bază.”;
alineatul (2) se completează în final cu propoziția: „Cererea de recuzare se soluționează în cel mult 5 zile de la momentul depunerii.”
6. La articolul 358, alineatul (2) se abrogă.
7. La articolul 477 alineatul (1), cuvintele „în judecată” se substituie cu cuvintele „în instanța care ar fi fost competentă să examineze cauza civilă în lipsa clauzei de arbitraj,”.

8. La articolul 482 alineatul (1), cuvintele „de instanță” se substituie cu cuvintele „de instanța care ar fi fost competentă să examineze cauza civilă în lipsa clauzei de arbitraj”.

Capitolul III DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 12. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării, cu excepția prevederilor articolului 10 și articolului 11 punctele 1, 4 și 6, care intră în vigoare la 1 aprilie 2017.

(2) Guvernul și autoritățile publice locale vor întreprinde, conform legislației în vigoare, măsurile necesare pentru asigurarea funcționării prezentei legi.

(3) Guvernul, în termen de 2 luni, va elabora Planul procesului de construire a clădirilor noi și/sau renovare a clădirilor existente, necesare pentru buna funcționare a sistemului instanțelor judecătorești.

(4) Consiliul Superior al Magistraturii va propune Institutului Național al Justiției să includă în planurile de învățământ pentru cursurile de formare continuă a judecătorilor subiectele necesare pentru specializarea judecătorilor în examinarea:

- litigiilor cu caracter comercial;
- cauzelor penale săvârșite de persoane din efectivul de soldați, din corpul de sergenți și din corpul de ofițeri al Armatei Naționale, din efectivul Trupelor de Carabinieri și al Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale din subordinea Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate, Serviciului de Protecție și Pază de Stat, persoane atestate din efectivul instituțiilor penitenciare, supuși ai serviciului militar în timpul concentrărilor, alte persoane referitor la care există indicații exprese în legislație.

(5) Centrul de Telecomunicații Speciale, pînă la 1 ianuarie 2017, va asigura configurarea în modul corespunzător a Programului Integrat de Gestionare Electronică a Dosarelor.

Președintele Parlamentului

**Sediile judecătoriilor
pentru perioada 1 ianuarie 2017-31 decembrie 2027**

Nr.	Judecătoria	Sediul central	Alte sedii
1.	Chișinău	Sect. Botanica, mun. Chișinău	
			Sect. Buiucani, mun. Chișinău
			Sect. Centru, mun. Chișinău
			Sect. Ciocana, mun. Chișinău
			Sect. Rîșcani, mun. Chișinău
2.	Bălți	Bălți	Fălești
			Sîngerei
3.	Anenii-Noi	Anenii-Noi	
			Bender
4.	Cimișlia	Cimișlia	Basarabeasca
			Leova
5.	Edineț	Edineț	
			Briceni
			Dondușeni
			Ocnîța
6.	Cahul	Cahul	
			Taraclia
		Canemaru	
7.	Strășeni	Strășeni	
			Călărași
8.	Căușeni	Căușeni	
			Ștefan Vodă
9.	Comrat	Comrat	
			Ceadîr-Lunga
			Vulcănești
10.	Criuleni	Criuleni	
			Dubăsari
11.	Drochia	Drochia	
			Rîșcani
			Glodeni
12.	Soroca	Soroca	
			Florești
13.	Hîncești	Hîncești	
			Ialoveni
14.	Ungheni	Ungheni	
			Nisporeni
	Orhei	Orhei	
			Șoldănești
			Rezina
			Telenești

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești

Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Proiectul legii a fost elaborat de către Ministerul Justiției în vederea realizării acțiunilor din următoarele documente de politici:

1. Elaborarea acestui proiect este o condiționalitate ce rezultă din pct. **B.1.2(2)** - *Modificări la Legea privind organizarea judecătorească adoptate în conformitate cu concluziile studiului privind ajustarea rețelei instanțelor judecătorești - din Matricea de politici, anexă a Acordului de finanțare dintre Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană privind Programul de suport al reformei justiției*, semnat la Bruxelles la 14 iunie 2013 și aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 669 din 2 septembrie 2013;

2. **Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016** (în continuare - SRSJ), aprobată prin Legea nr. 231 din 25 noiembrie 2011, direcția strategică 1.1. - *Asigurarea accesibilității și independenței sistemului judecătoresc*;

3. **Acțiunea 1.1.1.(2)** - *Elaborarea proiectului de lege pentru modificarea și completarea Legii nr.514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, pentru optimizarea hărții dislocării instanțelor judecătorești în scopul consolidării capacităților instituționale a instanțelor, a numărului de judecători și asigurării utilizării cât mai eficiente a resurselor disponibile - din Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016*, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 6 din 16 februarie 2012;

4. **Programul de activitate al Guvernului Republicii Moldova 2015-2018**, capitolul V Justiția și drepturile omului, secțiunea A. Asigurarea continuității și finalității reformelor în justiție, pct. 1 - *Optimizarea hărții instanțelor de judecată și specializarea judecătorilor, precum și crearea completelor specializate, inclusiv în judecătoriile de primă instanță, pentru a asigura calitatea deciziilor, repartizarea aleatorie eficientă a dosarelor, îmbunătățirea administrării și optimizarea cheltuielilor de întreținere a instanțelor de judecată*.

La elaborarea proiectului au fost luate în considerare:

- Studiul cu privire la optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova, efectuat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova, efectuat în 2013, prezentat în 2014;

- Studiul de fezabilitate privind optimizarea hărții instanțelor judecătorești din Republica Moldova, efectuat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova, efectuat în 2015;

- Raportul de evaluare a instanțelor judecătorești din Republica Moldova, efectuat în 2012 cu suportul USAID;

- Recomandările Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare (Recomandarea nr. 3 a Declarației de la Vilnius cu privire la provocări și oportunități pentru sistemul judiciar în actualul climat economic, adoptată la 8-10 iunie 2011);

- Raportul de expertiză „Privind perfecționarea proiectului Strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc”, întocmit de expertul Consiliului Europei Giacomo Oberto, 25 aprilie 2007;

- Raportul „Observații cu privire la includerea planificată a judecătorilor militară și economice în jurisdicția de drept comun”, efectuat de expertul Fundației germane pentru cooperare juridică internațională, Jiirgen Thomas;

Promovarea prezentului proiect de lege are drept scop **asigurarea accesibilității și independenței sistemului judecătoresc**.

Luând în considerație recomandările naționale și internaționale, precum și practica altor state ce se referă la optimizarea instanțelor judecătorești, prin intermediul prezentului proiect se

propune atingerea următoarelor obiective:

- consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești;
- consolidarea independenței sistemului judecătoresc;
- îmbunătățirea calității actului de justiție și sporirea eficienței instanțelor judecătorești;
- asigurarea utilizării cât mai eficiente a fondurilor publice disponibile pentru instanțele judecătorești și reducerea cheltuielilor de întreținere a sistemului;
- îmbunătățirea calității justiției, inclusiv prin asigurarea repartizării uniforme a volumului de lucru în instanțele judecătorești din țară;
- crearea premiselor pentru specializarea judecătorilor.

Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

I. Mecanismul de reorganizare a sistemului instanțelor judecătorești.

În vederea identificării modului optim de reorganizare a sistemului instanțelor judecătorești, a fost elaborat Studiul cu privire la optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova. Studiul a fost elaborat în cadrul proiectului „Contribuția CRJM la implementarea Strategiei de reformă a sectorului justiției: Pilonii I și II”, implementat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova și finanțat de Departamentul de Stat al Statelor Unite. La baza studiului a stat informația referitoare la activitatea instanțelor pe parcursul anilor 2010-2013, prezentată de Consiliul Superior al Magistraturii și Departamentul de administrare judecătorească.

Acest studiu oferă recomandări cu privire la alocarea numărului de judecători și personal non-judiciar, precum și la structura dislocării instanțelor judecătorești (harta judiciară), în baza practicii și numărului actual de cauze, precum și a datelor socio-demografice. Studiul nu propune mărirea sau micșorarea numărului optim de judecători per sistem. Studiul pornește de la numărul total actual de judecători și oferă recomandări, reieșind din această cifră.

Prin urmare, prezentul proiect, de asemenea nu intervine cu modificări referitoare la numărul de judecători din țară, ci cu modificări referitoare la numărul de judecătorii. În acest context, atragem atenția supra faptului că, reorganizarea sistemului judecătoresc, propusă prin intermediul prezentului proiect, nicidecum nu se referă la numărul de curți de apel din țară sau la Curtea Supremă de Justiție, ci doar la numărul instanțelor de fond (în continuare - judecătorii).

Studiul menționat supra concluzionează că optimizarea hărții judiciare este benefică pentru Moldova. Principalele argumente pentru optimizarea hărții judiciare sunt: de a crea condiții pentru îmbunătățirea calității actului justiției și de a asigura o mai bună utilizare a finanțelor publice în sectorul judecătoresc. Studiul se referă la modul de repartizare a judecătorilor și personalului per instanță, cu scopul de a asigura un volum de lucru egal printre instanțele judecătorești și oferă recomandări în acest sens. Garantarea unui volum de lucru relativ egal între diferite instanțe asigură nu doar o utilizare eficientă a finanțelor publice, dar, de asemenea, creează un mediu sănătos pentru asigurarea unei justiții de calitate.

Studiul menționat conține trei scenarii pentru potențiala optimizare a instanțelor. Aceste scenarii se bazează pe numărul minim de judecători per instanță. Scenariile conțin propuneri de optimizare a tuturor instanțelor cu un număr mai mic de 5, 7 sau 9 judecători.

Ca bază pentru elaborarea acestui proiect de lege a fost selectat Scenariul 3 Opțiunea 2, care recomandă menținerea a 19 judecătorii, care au un număr de cel puțin 9 judecători.

În vederea implementării recomandărilor scenariului ales, propunem reorganizarea judecătoriiilor prin contopire.

Conform art. 73, alin. (2) din Codul civil, *contopirea are ca efect încetarea existenței persoanelor juridice participante la contopire și trecerea integrală a drepturilor și obligațiilor acestora la persoana juridică ce se înființează.*

Trebuie să remarcăm faptul că, opțiunea aleasă din Studiul cu privire la optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova vizează menținerea judecătoriilor din mun. Chișinău în componența numerică actuală (numărul de judecători din aceste judecătorii este mai mare de 9).

Totuși, avînd în vedere că autorii Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016 au trasat o finalitate destul de ambițioasă – crearea „Palatului justiției” – finalitate care încă nu a fost atinsă (*domeniul de intervenție 1.1.12. Consolidarea capacităților instituționale ale instanțelor judecătorești, inclusiv prin examinarea oportunității edificării unui sediu comun pentru toate instanțele judecătorești la nivelul municipiului Chișinău, precum și construcției/renovării sediilor instanțelor judecătorești din întreaga țară*), **prin intermediul prezentului proiect propunem și reorganizarea judecătoriilor din or. Chișinău. Această reorganizare de asemenea va avea loc prin contopire. Drept urmare, judecătoriile menționate expres la art. 1, alin. (1), lit. a) din proiect, care sînt amplasate în municipiul Chișinău, vor forma judecătoria Chișinău.**

Trebuie să menționăm faptul că scenariul ales din Studiu propune și unirea judecătoriei Vulcănești cu judecătoria Cahul. Avînd în vedere configurația geo-politică din UTA Găgăuzia, **considerăm că o soluție optimă pentru această regiune o constituie contopirea judecătoriei Vulcănești cu judecătoria Comrat.**

În Studiu se propunea fuziunea judecătoriilor Hîncești cu Ialoveni, cu păstrarea sediului în Ialoveni. Totuși, reieșind din faptul că Judecătoria Hîncești, comparativ cu Judecătoria Ialoveni are o bază tehnico-materială mai bună, o infrastructură mult mai dezvoltată și un număr mult mai mare de localități și populație în circumscripție, s-a considerat oportună fuziunea celor două judecătorii, cu sediul central în or. Hîncești. În vederea argumentării acestei decizii, prezentăm următoarea informație:

a) organizarea administrativ – teritorială - potrivit Legii nr. 764 din 27.12.2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, în raionul Hîncești sunt 63 localități, iar în raionul Ialoveni - 34 localități, astfel, în raionul Hîncești sunt cu 29 localități mai mult.

b) numărul minim de judecători - reieșind din numărul localităților din raza de activitate a judecătoriilor din Republica Moldova, Consiliul Superior al Magistraturii, prin Hotărîrea nr. 378/16 din 19 mai 2015, a aprobat pentru Judecătoria Hîncești 9 judecători, iar pentru Judecătoria Ialoveni 7 judecători.

c) numărul de locuitori în regiune - potrivit datelor statistice, numărul populației din raionul Hîncești, constituie circa 121,6 mii, iar populația raionului Ialoveni este de circa 99,7 mii.

d) distanța de la localitatea de reședință pînă la cea mai apropiată instanță de judecată, inclusiv timpul necesar pentru parcurgerea acesteia, precum și nivelul de dezvoltare a infrastructurii drumurilor - suprafața raionului Hîncești este de 1484 km², iar a raionului Ialoveni este de 783 km². Distanța din orașul Hîncești pînă în orașul Ialoveni constituie 25 km, iar din satul Pogănești, raionul Hîncești pînă la cea mai apropiată instanță de judecată - Judecătoria Hîncești este de 62 km, respectiv, pînă la Judecătoria Ialoveni distanța totală constituie 87 km.

e) starea clădirilor instanțelor de judecată - în perioada anilor 2008 - 2014, pentru a aduce clădirea instanței și terenul aferent acesteia, la condiții bune, au fost efectuate lucrări de reparație capitală în sumă totală de 3,1 mln. lei. De asemenea, pentru anul 2015 sunt preconizate lucrări de replanificare a încăperilor din subsolul clădirii judecătoriei Hîncești, în sumă de 700,0 mii lei.

Avînd în vedere că, în calitate de criteriu de bază pentru existența sau inexistența unei judecătorii a fost luat numărul minim de 9 judecători, cît și faptul că potrivit Hotărîrii CSM nr. 70/2 din 27 ianuarie 2015 cu privire la aprobarea numărului de unități al judecătoriilor și curților de apel pentru anul 2015, pentru Judecătoria Militară și Judecătoria Comercială de

Circumscripție au fost aprobate doar cîte 3 unități de judecători (aceiași număr de judecători a existat și în 2013, și în 2014), conform proiectului acestea își vor înceta activitatea. Detaliile despre aceste două judecătorii sînt expuse în pct. V de mai jos.

Drept urmare, potrivit scenariului ales vor fi menținute următoarele 14 judecătorii, cu mărirea numărului de judecători din cadrul acestora: Bălți, Anenii-Noi, Cimișlia, Edineț, Cantemir, Strășeni, Căușeni, Comrat, Criuleni, Drochia, Soroca, Hîncești, Ungheni, Orhei. De asemenea, va fi creată judecătoria Chișinău. **În total - 15 judecătorii.**

La determinarea modului de fuzionare a judecătoriilor, autorii studiului s-au ghidat de amplasarea geografică a judecătoriilor, distanța dintre acestea, infrastructura drumurilor și transporturilor.

II. Reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești.

Reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești va demara începînd cu 1 ianuarie 2017. Menționăm că inițial se propunea demararea acestei reforme începînd cu 1 ianuarie 2016, dar reieșind din faptul că pentru a asigura funcționalitatea întregului sistem este necesară configurarea Programului Integrat de Gestiune a Dosarelor (PIGD), s-a considerat necesară amînarea termenului respectiv cu un an.

Inițial, judecătoriile create urmare a reorganizării, din punct de vedere administrativ, vor putea avea mai multe sedii (art. 2 din proiect). **Astfel, judecătoriile care vor fi comasate, din punct de vedere administrativ, vor deveni parte a judecătoriei nou-create, dar vor fi menținute ca sedii ale acesteia în diferite raioane din circumscripția judecătoriei respective.**

Menționăm că această abordare pentru organizarea administrativă a instanțelor judecătorești nu este una nouă pentru Republica Moldova. Spre exemplu, Curtea Supremă de Justiție și Curtea de Apel Chișinău au cîte două sedii fiecare.

Urmare a acestei reorganizări, a devenit necesară **expunerea în redacție nouă a Anexei nr. 2 „Judecătoriile și localitățile din raza de activitate a acestora”** din Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească, deoarece odată cu fuziunea judecătoriilor s-a modificat circumscripția acestora.

Trebuie să remarcăm faptul că autorii Studiului nu fac nici o recomandare referitor la localitățile din stînga Nistrului. Avînd în vedere deficiențele existente în această regiune, propunem ca **localitățile din stînga Nistrului să fie atribuite circumscripțiilor următoarelor judecătorii:**

- a) localitățile din r-nul Rîbnița vor fi în circumscripția Judecătoriei Orhei;
- b) localitățile din r-nul Grigoriopol vor fi în circumscripția Judecătoriei Criuleni;
- c) or. Tiraspol și localitățile din r-nul Slobozia vor fi în circumscripția Judecătoriei Căușeni.

Una din recomandările Studiului cu privire la optimizarea hărții judiciare, referitoare la curțile de apel, constă în **păstrarea curților de apel, cu schimbarea jurisdicției acestora** pentru a degreva Curtea de Apel Chișinău și a spori sarcinile Curților de Apel Cahul, Comrat și, într-o măsură mai mică, a Curții de Apel Bălți. De exemplu, prin intermediul prezentului proiect se propune lărgirea circumscripției Curții de Apel Comrat – pe lîngă Judecătoria Comrat, în circumscripția acesteia se va afla și Judecătoria Cimișlia, care actualmente este în circumscripția Curții de Apel Chișinău.

În consecință, este necesară **expunerea în redacție nouă a Anexei nr. 3 „Curțile de apel, judecătoriile din circumscripția lor și localitățile lor de reședință”** din Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

În vederea eficientizării procesului de reorganizare a sistemului judecătorec, precum și a

evitării trecerii subite de la un mod de organizare la altul, se propune ca unificarea sediilor judecătoriilor să se efectueze treptat, pe parcursul a 10 ani (2017 - 2027), pe măsura creării condițiilor pentru aceasta, conform planului aprobat de Parlament la propunerea Guvernului. Stabilirea unui asemenea termen îndelungat pentru efectuarea reformei este determinat și de costurile acesteia, precum și de volumul mare de muncă ce urmează a fi depus,

Drept urmare, pentru unele judecătoria va fi necesară construirea unor sedii noi, iar pentru alte judecătoria va fi necesară renovarea sediilor centrale existente (de exemplu: construcția unui etaj suplimentar, construcția unei aripi noi a clădirii, reparația capitală ș.a.).

De asemenea, dat fiind faptul că judecătoriile planifică pentru fiecare an resursele financiare necesare pentru investițiile capitale, este necesar un mecanism eficient pentru a evita investițiile capitale exagerate în sediile care vor fi unificate. Astfel, se propune ca Guvernul în două luni de la intrarea în vigoare a proiectului de lege, să prezinte Parlamentului Planul procesului de construire a clădirilor noi și/sau renovare a clădirilor existente (art. 12, alin. 3 din proiect). Judecătoriile, la rîndul lor, vor avea obligația de a-și planifica investițiile capitale conform Planului menționat (art. 6, alin. 4 din proiect).

Cu referire la sediile judecătoriilor care nu vor fi păstrate, menționăm următoarele. Actualele sedii ale judecătoriilor sînt gestionate de către Ministerul Justiției (Anexa nr. 22⁴ la Hotărîrea Guvernului nr. 351 din 23 martie 2005). După unificarea judecătoriilor, se preconizează punerea sediilor vechi la dispoziția altor organe/instituții ale statului, bineînțeles după consultarea cu autoritățile publice locale. Drept urmare, atît sediile, cît și investițiile capitale deja efectuate nu se vor pierde în zadar.

III. Personalul judiciar și non-judiciar

După cum a fost menționat supra, prezentul proiect, nu intervine cu modificări referitoare la numărul de judecători din țară, ci cu modificări referitoare la numărul de judecătoria.

Urmare a acestui fapt, judecătoria din judecătoriile comasate se vor considera judecătoria ai judecătoriilor nou-create, iar judecătoria din Judecătoria Militară și Judecătoria Comercială de Circumscripție vor fi transferați în alte instanțe. Conform art. 20, alin. (2) din Legea nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, transferarea judecătorului este precedată de evaluarea performanțelor acestuia. Atragem atenția asupra faptului că în sensul legii menționate, transferul presupune și „mutarea fizică” a unui judecător în altă judecătoria din alt raion sau de alt nivel avînd ca temei cererea judecătorului vizat, pe cînd transferul judecătorului în baza prezentului proiect de lege are ca temei încetarea activității judecătoriei specializate. Drept urmare, considerăm necesar de a prevedea expres faptul că transferul judecătorilor din judecătoriile specializate nu va fi precedat de evaluarea performanțelor.

Cu referire la judecătoria, va fi necesar ca CSM să stabilească pînă la 1 ianuarie 2017 numărul de jucători, precum și modul de repartizare a acestora în toate sediile judecătoriilor din țară, potrivit sarcinii de muncă per sistem și să asigure transferul judecătorilor din actualele judecătoria specializate.

Din considerentul că, în urma reorganizării sistemului judecătoresc, numărul de judecătoria din judecătoriile menținute va crește, aceasta va permite specializarea judecătorilor pe diferite tipuri de cauze (penale, civile, comerciale, administrative, cauze cu implicarea minorilor etc.). În acest context, considerăm necesar ca CSM, pînă la 1 ianuarie 2017, să aprobe regulile de bază ale specializării judecătorilor. În baza acestor reguli, judecătoria din fiecare judecătoria vor putea să-și aleagă specializarea, iar președinții judecătoriilor pînă la 1 iulie 2017 vor stabili modul de specializare a judecătorilor din fiecare judecătoria.

Urmare a reorganizării sistemului judecătoresc, judecătoriile contopite nu vor mai exista ca entități juridice, acest statut îl vor avea judecătoriile nou-create. Drept urmare, vor dispărea

funcțiile de **președinți și vicepreședinți** ai acestora. În judecătoriile create după reorganizare, va fi funcția de președinte, iar în ceea ce privește funcția de vicepreședinte, proiectul propune expunerea în redacție nouă a art. 16, alin. (2) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 și concretizarea faptului că în fiecare judecătorie poate fi un singur vicepreședinte. Excepție de la această regulă va constitui judecătoria mun. Chișinău, care va avea un număr impunător de judecători și dosare în examinare, comparativ cu alte judecătorii din țară, din care cauză se propune aici să fie mai mulți vicepreședinți.

Dat fiind faptul că sediile judecătoriilor vor fi amplasate în diferite raioane din circumscripția acestora, pentru o mai bună administrare a sediilor se propune crearea unității de „**administrator al clădirii**”. Administratorul clădirii va fi desemnat de președintele judecătoriei și va deține o funcție tehnică. Această unitate va dispărea odată cu unificarea sediilor fiecărei judecătorii.

Reieșind din faptul că, conform prevederilor legale, fiecare judecător din judecătorie este asistat în mod obligatoriu de către un asistent judiciar și un grefier, precum și urmare a faptului că numărul de judecători nu va fi modificat, nici **numărul de asistenți judiciari și grefieri nu va fi modificat**. Astfel, unitățile de grefieri și asistenți judiciari din judecătoriile care vor fi contopite vor fi transferate în judecătoriile ce se înființează, iar persoanele respective vor continua să activeze în sediile în care activau anterior reorganizării, urmînd a fi mutați în sediul central odată cu crearea condițiilor de muncă corespunzătoare.

Conform Studiului, „*Implementarea Scenariului 3, opțiunea 2 implică transferul a 108 posturi de judecător în cadrul sistemului conform numărului recomandat de judecători per instanță sau 126 de posturi conform numărului alocat de judecători pentru anul 2013*”.

Conform art. 21, alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească, *Se stabilește un număr de 504 posturi de judecător pentru toate instanțele judecătorești din Republica Moldova, inclusiv 33 de posturi de judecător pentru Curtea Supremă de Justiție. Numărul total al posturilor de judecător include și numărul posturilor de judecător pentru instanțele judecătorești amplasate în stînga Nistrului.*

De asemenea, conform art. 21, alin. (4) din Legea cu privire la organizarea judecătorească, *Numărul necesar de judecători pentru fiecare instanță se stabilește în corespundere cu Regulamentul privind criteriile de stabilire a numărului de judecători în instanțele judecătorești, aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii.*

Drept urmare, posturile de judecător sînt repartizate după cum urmează:

Nr. total judecători (art. 21, alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească)	504 posturi de judecători
Nr. judecători Curtea Supremă de Justiție (art. 21, alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească)	33 posturi de judecători
Curțile de apel (Hotărîrea CSM nr. 70/2 din 27 ianuarie 2015)	94 posturi de judecători
Judecătoriile (Hotărîrea CSM nr. 70/2 din 27 ianuarie 2015)	346 posturi de judecători
Posturi de rezervă (art. 21, alin. (8) din Legea cu privire la organizarea judecătorească)	15 posturi

Trebuie să menționăm faptul că, în conformitate cu art. 21 din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995, numărul de judecători per instanță se stabilește de către CSM. Astfel, se propune redistribuirea de către CSM a numărului acestora între instanțele judecătorești, conform recomandărilor Studiului privind optimizarea hărții judiciare. Menționăm că, pentru stabilirea numărului optim de judecători din fiecare instanță, autorii studiului s-au ghidat de volumul și complexitatea lucrului în judecătoriile din țară pe parcursul anilor 2010-2013.

Cu referire la personalul din cadrul secretariatelor judecătorești contopite, menționăm următoarele.

Pentru anul 2015, conform Hotărîrii CSM nr. 70/2 din 27 ianuarie 2015, pentru judecătorii au fost repartizate 1.504 unități de personal (nr. nu include judecătorii), iar pentru curțile de apel – 374 unități (nr. nu include judecătorii).

Trebuie să remarcăm faptul că, chiar dacă în prima etapă după reorganizare fiecare judecătorească din cele 15 va avea mai multe sedii (care vor corespunde cu sediile judecătoreștilor comasate), va fi necesară efectuarea de remanieri în cadrul secretariatelor acestora.

Conform art. 2, alin. (3) din proiect, președintele, vicepreședintele și șeful secretariatului acesteia se vor afla în sediul central al judecătoreștii. Această prevedere nu împiedică dislocarea unor angajați ai secretariatului în alte sedii. Spre exemplu, în fiecare sediu va fi necesar cel puțin un administrator al clădirii, cel puțin un angajat responsabil de documentele de intrare/ieșire și introducerea în PIGD a informațiilor referitoare la dosare.

Urmare a fuzionării judecătoreștilor, se va mări numărul judecătorilor din cadrul acestora, fapt care va duce la mărirea volumului de lucru pentru angajații secretariatelor noilor judecătorești, fapt care va duce la mărirea numărului de unități din unele subdiviziuni ale secretariatelor, care ar putea fi efectuată prin transferarea unor unități din secretariatele judecătoreștilor ce vor fi comasate. Celelalte unități din secretariatele judecătoreștilor ce vor fi comasate urmează a fi reduse.

Menționăm faptul că, o dată cu reorganizarea sistemului judecătoresc, CSM va trebui să redistribuie unitățile de judecători atât în judecătorești, cât și în sediile acestora (art. 3, alin. (4) din proiect). În paralel, CSM va trebui pînă la 1 ianuarie 2017 să aprobe și numărul de unități de personal pentru judecătorești, modul de repartizare a acestora în toate sediile judecătoreștilor (art. 4, alin. (6) din proiect).

Ulterior, pînă la 1 ianuarie 2017 CSM va organiza concursurile pentru suplinirea funcțiilor de președinți și vicepreședinți ai judecătoreștilor (art. 4, alin. (6) lit. b) din proiect). Or, **mandatul tuturor președinților și vicepreședinților actuali ai judecătoreștilor va înceta de drept la 1 ianuarie 2017.**

Conform art. 16, alin. (3) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995, *președinții și vicepreședinții pot deține funcțiile respective pe durata a cel mult două mandate succesiv.*

În acest context ar putea apărea situații cînd un mandat a încetat de drept (avînd deci o durată mai mică decît cea pentru care a fost numit în temeiul art. 116 alin. (3) din Constituția RM) va fi considerat drept un „al doilea mandat consecutiv” și, astfel, președintele/vicepreședintele respectiv nu va putea participa la concursul pentru suplinirea acestei funcții vacante.

Pentru evitarea unor asemenea situații, la art. 4, alin. (2) din proiect se propune o excepție de la regula generală, stabilită în art. 16, alin. (3) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 - *Dacă mandatul pentru care a fost numit președintele sau vicepreședintele instanței ar fi trebuit să expire după 1 ianuarie 2016, acesta nu se va lua în considerație la calcularea numărului de mandate deținute consecutiv de către președinte sau vicepreședinte.*

Cu referire la unitățile de funcționari publici care vor fi reduse, menționăm că Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 4 iulie 2008, la art. 42 alin. (6) prevede modul de achitare și cuantumul indemnizației unice pentru cazul lichidării autorității publice, reducerii efectivului de personal sau lichidării funcției publice.

IV. Alte aspecte organizatorice

După fuziunea judecătoreștilor, acestea vor rămîne în număr de 15. Încetarea activității unor judecătorești ca entități juridice afectează în mod direct soarta cererilor de chemare în judecată,

care se examinează deja sau abia au fost depuse în judecătoriile respective. Pentru evitarea situațiilor de transmitere spre examinare a cauzelor respective în alte judecătoria și/sau la alți judecători, proiectul propune ca acestea, după reorganizarea sistemului judecătoresc să fie examinate în continuare de judecătoria cărora le-au fost repartizate (art. 5, alin. (1) din proiect). Or, judecătoria vor continua să se afle la locul vechi de muncă, adică în același sediu/clădire, doar că, din punct de vedere administrativ, vor face parte din altă judecătoria.

Conform prevederilor proiectului, activitatea judecătoriilor specializate va înceta la 1 aprilie 2017 (art. 1, alin. (3) din proiect). Pentru a asigura un proces optim de tranziție, considerăm necesară instituirea unei perioade în care acestea nu vor mai primi dosare noi – de la intrarea în vigoare a proiectului de lege pînă la 1 aprilie 2017. În această perioadă judecătoriile specializate doar vor finaliza dosarele care se află într-o fază avansată de examinare.

Propunem toate cererile și dosarele depuse pînă la 1 ianuarie 2017 în Judecătoria Comercială de Circumscripție și Judecătoria Militară în care, nu a fost fixată prima ședință de judecată, să fie expediate în 10 zile lucrătoare judecătoriei competente conform competenței teritoriale.

De asemenea, propunem cererile și dosarele depuse pînă la 1 ianuarie 2017 în Judecătoria Comercială de Circumscripție și Judecătoria Militară în care a fost fixată prima ședință de judecată, să fie soluționate de judecătoria respectivă, iar dacă examinarea acestora nu a fost încheiată pînă la 1 aprilie 2017, să fie expediate judecătoriei competente conform competenței teritoriale în 10 zile lucrătoare (pînă la 10 aprilie 2017). Acest mecanism va permite o examinare mai rapidă a cauzelor aflate în fază avansată de examinare și un transfer rapid al celorlalte dosare către noile judecătoria competente.

De asemenea, reorganizarea sistemului judecătoresc afectează **examinarea cererilor de apel**. Or, o urmare a reorganizării este modificarea circumscripțiilor curților de apel. Pentru a evita la maxim transmiterea dosarelor între curțile de apel, se propune ca apelurile împotriva hotărîrilor judecătoriilor comasate, precum și celor ale Judecătoriei Comerciale de Circumscripție și Judecătoriei Militare, declarate pînă la 1 ianuarie 2017, să fie examinate de către curtea de apel în circumscripția căreia se afla judecătoria respectivă pînă la reorganizare. Drept urmare, doar apelurile declarate după 1 ianuarie 2017 urmează a fi depuse conform noilor circumscripții ale curților de apel.

O consecință a reorganizării va fi și transmiterea tuturor materialelor din arhivele judecătoriilor contopite spre păstrare judecătoriilor ce se înființează. Astfel, fiecare din cele 15 judecătoria urmează să aibă o arhivă unică, indiferent de numărul de sedii pe care îl vor avea în prima etapă a reorganizării, care va fi amplasată în sediul central.

În acest context, art. 7 al proiectului reglementează modul de transmitere a tuturor bunurilor materiale ale judecătoriilor care vor fi absorbite sau comasate către judecătoriile care se înființează. Reieșind din faptul că, gestionarea și administrarea sediilor instanțelor judecătorești sunt atribuite prin Hotărîrea Guvernului nr. 351 din 23 martie 2005 "Cu privire la aprobarea listelor bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile" în sarcina Ministerului Justiției, transmiterea activelor și pasivelor, mijloacelor fixe și a altor bunuri materiale ale judecătoriilor care vor fi contopite urmează a fi efectuate în modul stabilit de Hotărîrea Guvernului nr. 688 din 9 octombrie 1995.

V. Încetarea activității Judecătoriei Comerciale de Circumscripție și Judecătoriei Militare

Cu toate că modul de organizare a fuziunii prin contopire a fost detaliat în secțiunile anterioare, totuși sînt necesare unele precizări referitoare la judecătoria Chișinău în partea ce se referă la **Judecătoria Comercială de Circumscripție și Judecătoria Militară**.

Art. 115, alin. (2) din Constituția Republicii Moldova prevede că *pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătoria specializate*.

Potrivit acestei norme constituționale, Parlamentul are dreptul discreționar de a crea și a desființa judecătoria de nivelul întâi specializate și de a decide asupra construcției arhitecturale a sistemului judecătoresc din Republica Moldova.

Studiind practica internațională, vom menționa că în statele unde există instanțe specializate, domeniile în care acestea au fost create țin de contenciosul administrativ (Franța, Slovenia), dreptul muncii (Slovenia, Finlanda) ș.a. Unele state au creat instanțe comerciale specializate, cuprinzând toate treptele jurisdicționale. Este cazul Germaniei, care are 5 curți federale de justiție, din care 4 sînt specializate. Jurisdicția specializată în cîteva trepte se practică în Austria, Danemarca, Spania.

Avînd în vedere că, în calitate de criteriu de bază pentru existența sau inexistența unei judecătoria a fost luat numărul minim de 9 judecători, cît și faptul că potrivit Hotărîrii CSM nr. 70/2 din 27 ianuarie 2015 cu privire la aprobarea numărului de unități al judecătoriilor și curților de apel pentru anul 2015, pentru Judecătoria Militară și Judecătoria Comercială de Circumscripție au fost aprobate doar cîte 3 unități de judecători (aceiași număr de judecători a fost aprobat și pentru anii 2013 și 2014), acestea urmează să-și înceteze activitatea.

Instanțele specializate economice și militară au fost create în cadrul reformei judiciare și de drept, desfășurate în anii 1995-1996, reproducînd structurile sovietice respective.

Conform datelor din Studiul cu privire la optimizarea sistemului judecătoresc, volumul de lucru per judecător în aceste judecătoria pe parcursul anilor 2010-2012 a fost următorul:

	Nr. mediu de cauze, 2010	Nr. mediu de cauze, 2011	Nr. mediu de cauze, 2012
Judecătoria Militară	24 cauze	29 cauze	41 cauze
Judecătoria Comercială de Circumscripție	847,8 cauze	953,1 cauze	130,3 cauze

Studiul menționat supra arată, de asemenea, că **Judecătoria Comercială de Circumscripție** are un volum de lucru scăzut, adică doar pentru 3 judecători. În concordanță cu tendințele statelor europene de a lichida instanțele mici, precum și potrivit recomandărilor referitoare la comasarea instanțelor cu mai puțin de 9 judecători cu alte instanțe, **această instanță nu-și justifică existența din punctul de vedere al eficienței și al dreptului material și procesual aplicat.**

Cea mai mare parte a litigiilor examinate de instanțele economice au o valoare materială nesemnificativă, cheltuielile de judecată fiind însă incomparabil mai mari. Conform datelor statistice, aproape 50% din întreprinderi sînt amplasate nu în Chișinău, ci în alte localități ale Republicii Moldova, ceea ce creează anumite dificultăți determinate de distanța mare și timpul necesar pentru a asigura prezența părților la procesele de judecată.

Astfel, una din sarcinile de bază ale proiectului este de a aduce justiția cît mai aproape de agenții economici mici și mijlocii și de a face cît mai accesibilă pentru ei.

Întreprinderea unei măsuri de acest gen a fost recomandată anterior și de expertul Consiliului Europei Giacomo Oberto, în expertiza sa din 25 aprilie 2007 „Privind perfecționarea proiectului Strategiei de consolidare a sistemului judecătoresc”. Astfel, acesta a precizat că judecătoria specializată ar trebui să facă parte din întreg sistemul instanțelor de drept comun, decît din cîteva instanțe specializate ale acestuia, iar specializarea instanțelor de judecată ar trebui să fie efectuată conform principiului ramural. De asemenea acesta a mai precizat că *„Dreptul contemporan poate fi divizat în trei ramuri: civil, penal și administrativ. Ramurile specializate, precum dreptul muncii, familiei, comercial nu sunt altceva decît părți componente ale dreptului civil. Astfel, dispăre necesitatea instituirii (cum se întîmplă în majoritatea statelor ale Europei de Est) jurisdicțiilor de drept comercial totalmente separate (uneori acestea pot fi întîlnite ca instanțe de „arbitraj” sau instanțe „economice”). Chestiunile economice nu sunt altceva decît o parte componentă a ramurii de drept civil, astfel că, un judecător specializat în*

drept civil nu va întâlni mari dificultăți la examinarea unei cauze cu specific comercial și vice versa. Mult mai rezonabil ar fi instituirea secțiilor/colegiilor specializate în cadrul instanțelor judecătorești de drept comun conform exemplului majorității statelor Europei de vest (de exemplu pentru cazuri de insolvență, de muncă, de familie etc.).”

Referindu-se la încadrarea judecătoriilor economice în jurisdicția generală, expertul Fundației germane pentru cooperare juridică internațională, Jiirgen Thomas, în raportul său intitulat „Observații cu privire la includerea planificată a judecătoriilor militară și economice în jurisdicția de drept comun” a conchis că păstrarea judecătoriilor economice pentru examinarea și soluționarea litigiilor între persoanele juridice nu este nici necesară și nici oportună. El consideră că instituirea instanțelor judecătorești specializate își găsește justificare doar în cazul în care sistemul de drept s-a diferențiat într-atât, încât judecătorii și juriștii nu mai au posibilitate să se informeze suficient în toate domeniile de drept. De aceea expertul german consideră că în condițiile implementării economiei de piață și deetatizării întreprinderilor economice este bine ca fostele judecătorii arbitrale și actualele judecătorii economice să fie în jurisdicția generală.

De asemenea, acesta a subliniat că „împărțirea jurisdicției pe ramuri de drept este mai puțin potrivită pentru statele cu o populație mică și un nivel redus de activitate. În astfel de state, din considerente de calitate și financiare, precum și de eficiență, se recomandă limitarea numărului de judecătorii specializate pe ramuri ale dreptului, și anume la jurisdicția generală și jurisdicția administrativă. Din aceste considerente, în Republica Moldova nu este justificată specializarea judecătoriilor care trebuie să soluționeze litigii economice, care au caracter civil, între persoane fizice și/sau juridice”.

Autorii Studiului privind optimizarea hărții judiciare au recomandat, de asemenea, reorganizarea **Judecătoriei Militare**, având în vedere volumul de lucru foarte scăzut al acesteia.

Conform statisticii pentru anul 2010, efectuate de Curtea Supremă de Justiție, judecătoria militară, compusă din 3 judecători, a examinat 88 de cauze, din care 72 au fost cauze penale și numai 16 - civile, pe când în restul instanțelor de judecată numărul de cauze examinate este mult mai mare.

Trebuie să menționăm că și experții străini au supus criticii și utilitatea Judecătoriei Militare într-un stat neutru, precum este Republica Moldova, care are foarte puține efective militare și astfel un număr nesemnificativ de litigii și crime militare. În avizul său, expertul german Jiirgen Thomas susține că nu există necesitatea unei jurisdicții specializate pentru infracțiuni penale ale militarilor și că o astfel de jurisdicție nu este obiectivă, fiind greu compatibilă cu principiul egalității în fața legii, deoarece nu există siguranța că în hotărârile sale judecătoria militară va folosi aceeași unitate de măsură ca și judecătoriile de drept comun.

Judecătorilor din Judecătoria Comercială de Circumscripție și din Judecătoria Militară li se va propune transferul cu acordul lor în funcțiile vacante din alte judecătorii (art. 3 din proiect).

Drept urmare a celor expuse, competențele celor două judecătorii vor fi preluate de toate judecătoriile din țară, conform prevederile Codului de procedură civilă și Codului de procedură penală.

În contextul acestei reforme se propune:

- modificarea codurilor de procedură menționate în partea ce ține de redistribuirea competențelor celor două judecătorii (art. 10 și art. 11 din proiect);
- abrogarea art. 25 alineatele (2) – (6) din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 (art. 7 din proiect);
- abrogarea art. 6 (6) din Legea nr. 544 din 22 iulie 1995 (art. 8 din proiect);
- abrogarea art. 28 (2) din Legea nr. 544 din 22 iulie 1995 (art. 8 din proiect).

VI. Depunerea cererilor de chemare în judecată

Dat fiind faptul că, în prima etapă a reorganizării sistemului judecătoresc, fiecare din cele

15 judecătorii vor avea mai multe sedii, a devenit necesară intervenirea cu completări în partea ce ține de modul de depunere a cererilor de chemare în judecată. Astfel, se propune ca acestea să poată fi depuse la oricare din sediile judecătoriei, de competența căreia este examinarea cauzei (expunerea în redacție nouă a art. 38 CPC). Această prevedere va facilita accesul la justiție și va scuti reclamanții de cheltuielile suplimentare, determinate de deplasarea la sediul central al judecătoriei. Persoana din secretariat, responsabilă de introducerea în PIGD a datelor despre noile cereri (cel puțin o persoană în fiecare sediu) vor înregistra cererile respective de chemare în judecată în sistem. Ulterior, PIGD-ul va repartiza aleatoriu dosarele între toți judecătorii din toate sediile judecătoriei respective.

Conform aceluiași model vor fi repartizate și dosarele penale.

Trebuie să menționăm că, concomitent cu specializarea judecătorilor, PIGD urmează a fi configurat în modul corespunzător, pentru a sigura distribuirea aleatorie a dosarelor conform specializărilor judecătorilor (art.12, alin.5).

VII. Alte aspecte reglementate prin prezentul proiect

A. Abrogarea Anexei la Legea nr.853-XIII din 29 mai 1996 cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești

Această anexă stabilește numărul de judecători în instanțele judecătorești. Trebuie să remarcăm faptul că prin Legea nr. 153 din 5 iulie 2012 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, art. 21 din Legea nr. 514 din 1995 a fost expus în redacție nouă. Drept urmare, numărul total de judecători a fost stabilit prin lege, iar repartizarea acestora nemijlocit în fiecare instanță judecătorească se efectuează anual de către CSM.

În acest context, Anexa menționată este depășită de timp, cu atât mai mult că se referă și la judecătorii din tribunale. Or, tribunalele au fost lichidate în contextul reformei din 2003 (Legea nr. 191 din 8 mai 2003 pentru modificarea și completarea unor acte legislative).

B. Reglementarea criteriilor de stabilire a circumscripțiilor judecătoriilor și curților de apel

Regândirea hărții judiciare este enumerată printre recomandările Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare (Recomandarea nr. 3 a Declarației de la Vilnius cu privire la provocări și oportunități pentru sistemul judiciar în actualul climat economic, adoptată la 8-10 iunie 2011).

Articolul 20 din Constituția Republicii Moldova prevede un principiu fundamental – accesul liber la justiție. Astfel, *orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva acelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime*. Acest articol presupune obligația pozitivă a statului de a crea un sistem de instanțe, în număr suficient și de a reglementa funcționarea lor.

Orice decizie referitoare la realocarea de posturi între instanțele judecătorești sau comasarea de instanțe este una importantă și, eventual, controversată. Astfel de decizii reprezintă un pas foarte serios pentru factorii de decizie și ar trebui luate doar în baza unor criterii obiective și a unei abordări precaute.

Drept urmare, prin intermediul prezentului proiect se propune crearea unui mecanism care ar sta la baza oricărei optimizări, urmare a reglementării criteriilor care trebuie luate în considerație de fiecare dată, când se pune în discuție crearea, reorganizarea sau lichidarea unei instanțe judecătorești.

Raportul Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare (ENCJ) pentru anii 2011-2012 privind reforma justiției, recomandă următoarele criterii pentru a fi luate în calcul în procesul unei optimizări: răspândirea populației; distanțele geografice și accesul la transportul public; existența și accesul (informatizat) la servicii de suport și/sau infrastructură; un număr suficient de cauze pentru a permite utilizarea eficientă a instanțelor și parchetelor; un număr adecvat de judecători și de procurori și de personal auxiliar care să garanteze continuitatea în situația unui concediu

medical sau în alte cazuri în care judecătorii lipsesc și pentru a permite specializarea necesară în cadrul fiecărei instanțe și parchet (aspect calitativ).

Reieșind din faptul că, sectoarele de funcționare a judecătorilor și circumscriptiile curților de apel au fost stabilite prin lege, este firesc ca și reorganizarea sau încetarea activității să fie de asemenea făcute prin lege, deoarece este important ca în procesul de reorganizare/lichidare să nu fie încălcate principiile fundamentale ale justiției (accesul la justiție, consacrat de CEDO, respectarea termenului rezonabil în soluționarea cauzei) și drepturile părților la procesele care se află pe rol în instanțele de judecată vizate.

Astfel, **completarea propusă pentru art. 21 din Legea nr. 514 din 6 iulie 1995 cu alin. (1¹)** vine să reglementeze un principiu important de care trebuie să se țină cont în procesul efectuării unei optimizări în acest domeniu: *"O instanță judecătorească nu poate fi reorganizată sau activitatea acesteia nu poate înceta, dacă competențele sale jurisdicționale nu au fost transferate în competența altei instanțe judecătorești."* Această prevedere va constitui o garanție a independenței instanțelor, creînd stabilitate și limitînd deciziile pripite și arbitrare de reorganizare sau lichidare a unei instanțe judecătorești.

Un alt element important al unui mecanism de optimizare a hărții instanțelor judecătorești constă în **reglementarea criteriilor, în dependență de care se stabilesc sectoarele de funcționare a judecătorilor și circumscriptiile curților de apel.**

Trebuie să menționăm faptul că prin Hotărîrea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 175/7 din 26 februarie 2013 a fost aprobat Regulamentul privind criteriile de stabilire a numărului de judecători în instanțele judecătorești. Criteriile stabilite în acest regulament sînt utilizate pentru revizuirea o dată la trei ani a numărului de judecători.

Numărul de judecători din instanța de judecată este important pentru a permite specializarea acestora, constituirea completelor de judecată, soluționarea recuzărilor și, în final – determină sporirea sau reducerea eficienței instanței. În mod indirect, numărul de judecători poate fi determinant pentru însăși existența unei instanțe de judecată.

Din acest considerent, la formularea criteriilor pentru stabilirea circumscriptiilor de funcționare a judecătorilor și circumscriptiilor curților de apel au fost luate ca bază criteriile aprobate de CSM pentru stabilirea numărului de judecători.

1. Unul din criteriile de bază este numărul de dosare parvenite spre examinare în judecătorie pe parcursul a 5 ani și complexitatea acestora – acest criteriu va permite echilibrarea volumului de lucru între instanțe. După cum a fost demonstrat prin Studiul cu privire la optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova, efectuat de CRJM, instanțele judecătorești au volum de lucru diferit, iar luarea în considerație a acestui criteriu în procesul de creare, reorganizare sau lichidare a unei instanțe va contribui la crearea condițiilor de muncă uniforme în cadrul acestora.

După cum au remarcat autorii acestui Studiu, *"Un volum inegal de lucru afectează în mod negativ calitatea lucrului judecătorilor supraîncărcați și indicatorii de eficiență pentru instanțele judecătorești cu un volum de muncă „lejer”.* Acest lucru împiedică, de asemenea, stabilirea unor indicatori de performanță la nivel de țară, precum și stabilirea unui sistem eficient de evaluare a performanței instanțelor judecătorești." Autorii studiului, împreună cu CSM au divizat cauzele în 3 categorii în dependență de gradul de complexitate a acestora (simple, medii și complexe), aceasta bazîndu-se nu pe complexitatea aspectelor juridice invocate, ci pe timpul necesar judecătorului pentru rezolvarea diferitelor tipuri de cauze. Spre exemplu, în 2012, cele mai multe cauze "complexe" au fost examinate în judecătoria sect. Buiucani, iar cele mai puține – în Curtea de Apel Bender (care a fost deja lichidată prin Legea nr. 177 din 25 iulie 2014 pentru modificarea și completarea unor acte legislative) și judecătoria Militară. Cele mai multe cauze "simple" au fost examinate în judecătoria sect. Rîșcani, iar cele mai puține – în Curtea de Apel Bender.

Drept urmare, considerăm că complexitatea cauzelor care preponderent se examinează într-o anumită instanță judecătorească de asemenea este un factor determinant pentru a lua o decizie corectă de reorganizare, creare sau lichidare a unei instanțe judecătorești.

2. Numărul de locuitori în regiune are un rol important, deoarece de regulă, numărul dosarelor depinde în mod direct proporțional de numărul locuitorilor. În dependență de acest criteriu, ar putea fi creată o instanță judecătorească doar pentru câteva localități dintr-un raion, dacă densitatea populației este mare sau, din contra, ar putea fi comasate două instanțe din raioane diferite, dacă densitatea populației este mică, în acest caz, întreținerea a două instanțe fiind inoportună din punct de vedere al costurilor (cheltuielile pentru deservirea tehnică a clădirilor, serviciile comunale, salarizarea personalului auxiliar ș.a.).

3. Distanța pînă la cea mai apropiată instanță de judecată, inclusiv timpul necesar pentru parcurgerea acesteia. Reieșind din faptul că în unele regiuni ale țării infrastructura este slab dezvoltată (transport insuficient sau neregulat, drumuri de calitate joasă), lichidarea instanței judecătorești din regiunea respectivă și lărgirea sectorului de funcționare a unei instanțe din alt raion ar putea crea impedimente serioase pentru exercitarea dreptului persoanelor la liberul acces la justiție. Astfel, considerăm necesar să propunem spre reglementare acest criteriu ce trebuie luat în considerație în procesul de reorganizare, creare sau lichidare a unei instanțe judecătorești.

4. Un alt criteriu este organizarea administrativ-teritorială. În acest sens, remarcăm faptul că prin Legea nr. 853 din 29 mai 1996 cu privire la reorganizarea sistemului instanțelor judecătorești, competența teritorială a judecătorilor a fost stabilită în conformitate cu organizarea administrativ-teritorială a țării. Modificarea organizării administrativ-teritoriale a avut un rol decisiv pentru judecătorii din Căinari și Camenca, care după reorganizarea din 2003 și-au pierdut statutul de centre raionale. De asemenea, remarcăm că de organizarea administrativ-teritorială depinde în mare parte și amplasarea altor instituții, cum ar fi procuraturile, comisariatele de poliție, ș.a., activitatea acestora fiind în interdependență cu activitatea instanțelor judecătorești.

5. În Raportul de evaluare a instanțelor judecătorești din Republica Moldova, efectuat în 2012 cu suportul USAID, a fost remarcată importanța stării clădirilor instanțelor de judecată: *"aceasta contribuie la promovarea respectului față de justiție și, în unele cazuri, poate afecta chiar solemnitatea, transparența și corectitudinea procesului de îndeplinire a justiției. Astfel, designul clădirii unei instanțe de judecată poate fi să contribuie la atingerea scopurilor și obiectivelor îndeplinirii justiției, fie să le pericliteze. De exemplu, o sală de ședințe poate fi amenajată și amplasată într-o clădire astfel, încît judecătorul să nu poată menține ordinea în sala de ședințe sau să audă martorii. Holurile nesecurizate pun în pericol siguranța tuturor angajaților, iar materialele din dosarele pierdute sau deteriorate pot afecta procesul de executare a hotărîrilor. Accesul liber al cetățenilor în birourile judecătorilor facilitează comunicările necorespunzătoare între judecători și justițiabili, iar starea deplorabilă a interiorului clădirilor instanțelor de judecată știrbesc din imaginea pe care justiție ar trebui să o aibă în ochii cetățenilor."*

Drept urmare, se propune ca starea clădirilor instanțelor de judecată de asemenea să fie inclusă în lista criteriilor care vor fi reglementate de alin. (1²) al art. 21 din Legea nr. 514-XIII din 6 iulie 1995 privind organizarea judecătorească.

VIII. Experiența altor state

Trebuie să remarcăm faptul că și în alte state au fost efectuate cercetări și studii în vederea identificării unui număr optim de instanțe de judecată și un număr minim de judecători necesar pentru funcționarea unei instanțe. În dependență de specificul sistemului judecătoresc din fiecare stat, diferă numărul instanțelor de judecată și cel al judecătorilor.

De exemplu, în **Danemarca**, drept urmare a efectuării unui studiu, s-a ajuns la concluzia că o singură instanță trebuie să aibă nu mai puțin de 6-8 judecători cu norma deplină (și, adițional,

un număr de judecători adjuncți).

În **România**, deși Studiile de impact din 2012 cu privire la implementarea noilor coduri din România au constatat că o judecătorie trebuie să aibă minim 4 judecători pentru a se putea respecta dispozițiile legale privind incompatibilitatea, nu există nici o decizie oficială a Consiliului Superior al Magistraturii în acest sens, dar opinia generală este că sunt necesari cel puțin 5 judecători pentru fiecare instanță de judecată.

În **Polonia**, s-a decis că o instanță judecătorească trebuie să aibă minim 10 judecători, iar în **Suedia** - minim 10 angajați și doi judecători.

Autoritățile austriece examinează oportunitatea existenței a cel puțin 4 judecători per instanță de judecată.

În **Italia**, nu există nici o decizie oficială cu privire la acest aspect, ci o presupunere de minim 20 de judecători per instanță.

Există țări care nu au reglementări privind numărul minim de judecători pentru fiecare instanță de judecată (de ex. Bulgaria, Lituania, Germania, Ungaria, Estonia, Georgia, Franța). Alte jurisdicții au stabilit un număr minim de zile de ședințe în instanța de judecată și un număr minim de cauze noi pe an, atunci când se decide cu privire la instanțele judecătorești care sunt considerate disproporționate și ineficiente pentru a fi menținute.

În **Scotia**, de exemplu, s-a considerat disproporționat și ineficient de a menține un tribunal, orarul de lucru al căruia prevede, în medie, cel mult două zile de ședințe pe săptămână și care are un volum de lucru anual de mai puțin de 200 dosare penale noi și mai puțin de 300 de dosare civile noi.

În **România**, de exemplu, grupul de lucru creat în 2012 pentru a analiza măsurile necesare în vederea asigurării unei funcționări optime a instanțelor judecătorești din perspectiva punerii în aplicare a noilor coduri, a folosit cifra de 3600 de dosare pe an pentru instanțele judecătorești care au fost selectate pentru analize suplimentare în contextul raționalizării hărții judecătorești.

Grupul de lucru a utilizat următoarele criterii de evaluare pentru selectarea a 67 de instanțe judecătorești și parchete de pe lângă acestea cu mai puțin de 3600 de dosare pe an pentru perioada 2009-2012: competența teritorială; infrastructura (auto și trenuri) și distanțe; situația clădirilor instanțelor de judecată din punct de vedere legal, funcțional și al cheltuielilor. După o perioadă de consultări și analize, grupul de lucru a propus desființarea a 30 de judecătorii și parchete și realocarea localităților acestora la alte instanțe judecătorești/parchete; menținerea în funcțiune a judecătoriei/parchetului concomitent cu mărirea razei teritoriale a acesteia/acestui pentru 25 de instanțe și parchete); menținerea în funcțiune a judecătoriei/parchetului cu actuala circumscripție pentru 15 instanțe și parchete (Raportul privind concluziile grupului de lucru poate fi vizualizat la linkul:

http://www.luju.ro/static/files/2013/iunie/06/Raport_Grup_interinstitutional_instante.PDF)

Fundamentarea economico-financiară

După cum a fost menționat supra, la baza elaborării acestui proiect de lege a stat Studiul cu privire la optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova, efectuat de Centrul de Resurse Juridice din Moldova, efectuat în 2013, prezentat în 2014. După cum au atenționat și autorii studiului, acesta nu conține o analiză profundă a costurilor de infrastructură ale instanțelor.

Drept urmare, cu suportul financiar al Ambasadei SUA în Republica Moldova, a fost contractat un grup de experți, care au efectuat **Studiul de fezabilitate privind optimizarea instanțelor judecătorești**. Acest studiu poate fi vizualizat la linkul:

http://justice.gov.md/public/files/file/studii/studii_srsj/2015/Studiu_CRJM_Optimiz-costurile.pdf

Studiul prezintă costul estimat pentru crearea judecătoriilor cu cel puțin 9 judecători. Trebuie să menționăm că studiul menționat conține rezultatele evaluării a 3 opțiuni:

1. 4 curți de apel și 17 judecătorii;
2. 4 curți de apel și 19 judecătorii (cu menținerea sediilor separate pentru Judecătoria

Chișinău);

3. 4 curți de apel și 19 judecătoria (cu crearea unui sediu unic pentru Judecătoria Chișinău).

Rezultatele evaluării celor 3 opțiuni sînt următoarele:

Indicatori	Opțiunea nr. 1	Opțiunea nr. 2	Opțiunea nr. 2A*
Costuri totale ale implementării	1,01 miliarde lei	0,9 miliarde lei	1,18 miliarde lei
Economii nete anuale, după reorganizare	32,9 milioane lei	40 milioane lei	45,3 milioane lei
Timpul necesar pentru recuperarea investițiilor efectuate	19,3 ani	15,7 ani	17 ani

*Notă: denumirea acestei opțiuni a fost menținută identică celei utilizate în studiu.

Studiul de fezabilitate privind optimizarea instanțelor judecătorești indică sediile căror judecătoria urmează a fi menținute, sediile pentru care este necesară doar o anexă și sediile care necesită a fi mutate.

De asemenea, studiul menționat conține liniile directoare pentru planificarea costurilor și bugetelor pentru proiecte capitale. Estimările costurilor pentru fiecare proiect sunt incluse în rezumate pentru fiecare judecătoria gazdă și în anexa la studiu. Atragem atenția că estimările costurilor includ costurile de construcție, renovare, pregătire a terenului pentru construcție, costuri nemateriale (licențe, taxe, asigurare, proiectare și lucrări de inginerie, mobilier și echipament) și fondul de 15% pentru cheltuieli neprevăzute.

Suplimentar, studiul prezintă rezumatul programului de spațiu pentru fiecare judecătoria în raport cu numărul de judecătoria și personal non-judiciar recomandat, costurile de personal, costurile de întreținere a clădirilor actuale, suprafața necesară a clădirilor și proiectele concrete pentru renovarea/construcția sediilor judecătoriilor.

La solicitarea Ministerului Justiției, autorii studiului au întocmit și un plan general al etapelor ce urmează a fi parcurse pentru construirea unei judecătoria noi, cu indicarea duratei aproximative a fiecărei etape.

Astfel, costul total estimativ al reorganizării sistemului judecătorec este de 76.099,970 euro (descifrarea se anexează).

Impactul proiectului

Proiectul va avea un impact semnificativ pentru asigurarea calității actului de justiție, eficienței sistemului judecătorec, distribuției echitabile a sarcinilor între instanțe judecătorești, utilizării eficiente a fondurilor publice și resurselor financiare destinate sistemului judecătorec, precum și creării premiselor pentru specializarea judecătoriilor.

Modul de incorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare, actele normative care trebuie elaborate sau modificate

Drept urmare a adoptării prezentului proiect de lege, cadrul normativ conex nu necesită a fi modificat.

Avizarea și consultarea publică a proiectului

Prin scrisoarea nr. 03/5626 din 3 iunie 2015 proiectul a fost remis spre avizare instituțiilor interesate.

Pe parcursul avizării au fost primite propuneri de la: Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Apărării, Ministerul Finanțelor,

Curtea Supremă de Justiție, Curtea de Apel Cahul, Curtea de Apel Bălți, Curtea de Apel Comrat, Judecătoria Bender, Judecătoria Cimișlia, Judecătoria Dubăsari, Judecătoria Florești, Judecătoria Glodeni, Judecătoria Rîșcani, Judecătoria Hîncești, Judecătoria Rezina, Judecătoria Sîngerei, Judecătoria Militară.

Menționăm că nu au prezentat avizele: Curtea de Apel Chișinău, Judecătoria Comercială de Circumscripție, alte judecătoria care nu se regăsesc în alineatul de mai sus, Asociația judecătorilor,

În scopul respectării prevederilor Legii nr.239 din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul *Transparența decizională*, secțiunea *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

Suplimentar, proiectul a fost remis pentru consultare publică la următorilor reprezentanți ai societății civile: A.O. "Centrul de Resurse Juridice din Moldova", A.O. "Centrul de analiză și prevenire a corupției", A.O. "ADEPT", A.O. "Transparency International-Moldova", A.O. "Juriștii pentru drepturile omului".

Pe parcursul consultării publice, au fost recepționate recomandări și propuneri doar de la A.O. "Centrul de Resurse Juridice din Moldova".

Suplimentar celor menționate supra, urmare a investirii noului Guvern, Ministerul Justiției a coordonat repetat proiectul de lege cu Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerul Finanțelor și Ministerul Apărării. Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei a susținut proiectul fără obiecții și propuneri.

Constatarea expertizei anticorupție

În rezultatul efectuării expertizei anticorupție, în proiect nu au fost atestate incompatibilități cu standardele internaționale anticorupție, din textul proiectului nu rezultă promovarea unor interese/beneficii de grup sau individuale în detrimentul interesului public.

/Ministru



Vladimir CEBOTARI